

Első ige.

„Én pedig azt mondom néktek . . .“

Mt. V. 22.

Az emberi léleknek a problémája két szóban sűrűsödik össze: szabadulás a bűnből. Ennek a problémának a megoldásán fáradozik az örök dicsőségben lakozó Isten. Bárhol nyitjuk fel az Isten „acta“-inak okmányát, a Szentírást, mindenütt ez az egy az Isten minden cselekedetének a célja: szabadítás a bűnből.

Lehet, sőt valószínű, hogy ez a probléma sok embernek nem problémája. De ha valakinek a számára ez probléma, úgy minden bizonnyal az a lelkész számára. Mert ez a probléma nincs megoldva az úrvacsora-vétellel, sem a pappá avatással, sem pedig még oly tonnás erkölcsi igazságoktól dörgedelmes szószéki beszéddel; ezt a problémát a lelkésznek (nekem! neked is?) ép úgy minden nap, minden órában és percben újra meg újra meg kell oldania, mint ahogy lélekzetet minden percben 20-szor vesz, mivel nem vehet lélekzetet egyszerre egy egész percre, még kevésbé egy egész életre. Földi életemnek minden pillanatában keresnem kell a szabadulást a bűnből; annál is inkább, mert ha valakinek, akkor épen a lelkésznek nem olyan ellensége a bűn, amelyről ne tudná, hogy az milyen család, mily alattomos, mily veszedelmes és mily orv.

Ha pedig az avatott, mások vezetésére rendelt, tehát az „avatás“-ban nem részesült egyéneknél különb (?!) lelkész mégis megfélekedne minderről, akkor Jézusnak a mindenk számára adott intése a lelkészt is figyelmezteti: Ne éld ki magadat *meggratulált* prédikációkban, sem a krisztusi szeretet nevét homlokán viselő jótékonyági, avagy kulturális stb. akcióban, hanem keresd mindenekelőtt *te magad* a szabadulást a bűnből. Mert társadalmi tisztességed: szép dolog; szónoki képességed: általánosan csodált; feddhetetlen életed: mindenk által elismert. De „Azt tanácslom néked, hogy végy tőlem tűzben megpróbált aranyat . . .“ (Jel. 3, 18.) Mert én azt mondom néktek . . .

Meghallgatom a 22. verset: „Mindaz, aki haragszik az ő atyjafiára, méltó az ítéletre“. Megdöbbsen ez a szörnyű szigorúság. És úgy látszik, ez a megdöbbenés jelentkezett régtől fogva azoknak a szívében, akik nem csak szemeikkel szaladtak át e sorokon (Jak. 1, 23—25.), hanem a lelkükkel lassan mentek végig rajtok, hogy minden szónak meg legyen az ideje és alkalma arra, hogy szíven sújtsa az olvasót, ha ez volt vele a célja Jézusnak. Ha nem így volna, nem kerülhetett volna bele a későbbi kódexekbe az „eiké“, amely a bűnt már a legelemibb rezdülésénél teljes szigorral sújtó jézusi ítéletnek az emberi normákra való leszállítását és meggyengítését jelenti. *Mindaz, aki haragszik, akár van rá oka, akár nincs, méltó az ítéletre.*

Ne véljük, hogy amikor mi megharagszunk, az nem is lehet más, mint az a bizonyos kivételt képező „szent harag”, amelyre oly sokszor mutatnak rá az Írás magyarázói Jézus életében (Ján. 2, 15—17.). 99⁰/_o-ban önámító struccpolitika ez és nem tanácsos arra építeni, hogy a fennmaradó 1⁰/_o pont a mi esetünk.

Meghallgatom a 28. verset, amely megrendítő módon veti a legsúlyosabb ítélet alá a bűnös érzelmi kívánságoknak azt a formáját is, amelyről senki se' beszél, vagy ha beszélnek róla, akkor az társadalmunk szemében még ma sem bűn, sőt elismerés-számba megy, ha valakit ezzel gyanúsítanak és nem a szégyen, hanem a diadal pírja ül ki a „hódító” arcára. És ha ennek a szörnyű árnak a sodra elkapja a lelkészt, úgy-hogy választania kell a legmeghittebb családi érintkezés, barátság és Jézus között, óh mily nehéz akkor még a lelkésznek is megállani, mert nem vette észre, mint lopódzott be a bűn óvatos macska-léptekkel előbb a szívébe s csak azután jelent meg igazi, látható alakban, amikor már a szívben gyökeret vert. Pedig Jézus megmondotta!

Meghallgatom a 37. verset: „Legyen a ti beszédetek: Úgy úgy; nem nem”. Ha valahol, úgy elsősorban az igehirdetésben kellene a mi beszédünknek ilyennek lennie: teljesen őszintének, hazugság és képmutatás nélkül valónak. Ez pedig feltételezi, hogy amit igehirdetés közben mondunk, a megett mint élő, szemléltető ábra ott álljon a mi *életünk egésze*: cselekedeteink, meggyőződéseink, hitvallásunk, bizonyosságtevésünk stb., amely mind nemcsak megmondja, de meg is *mutatja*, hogy a Krisztus megváltottja miként találja meg a szabadulást a bűnből újra meg újra a megváltó Krisztusban, aki nemcsak megváltott a bűn és halál hatalmából, hanem a megszentelődés útján előbbre is akar bennünket vezetni, ha ugyan engedjük magunkat vezettetni.

Óh, ha engedjük, hogy ezek az „Én pedig mondom néktek” kezdetű jézusi megítélések külső és belső életünket egyaránt megvilágítsák, két irányból is szörnyű veszély fenyegetését látjuk meg: az egyiket megtaláljuk Mt. 23. részében, különösen a 27. versben, a másikat pedig Mt. 15. részében, különösen a 14. versben. A magunk és gyülekezetünk lelkéért, megszentelődésben való előbbrejutásáért egyaránt felelősek vagyunk. Ez elől a fenyegető ellenség elől menekülni nem lehet, csak szembeállni lehet vele és vagy győzni felette, vagy meghódolni előtte. A győzelem pedig Krisztusé és egyedül Ő adhatja azt nekünk is. Ez pedig nem megy másként, mint naponkénti önvizsgálattal, alázattal, bűnbánattal és hívő könyörgéssel.

Bűnbánat, megtérés hirdetői! Hallgassatok Krisztusra és éljetez, küzdjetez, győzzetez Ővele!

Scherer József
szentgothárdi lelkész.

Tanulmányok.

Az ifjúság lelki gondozásának témája és mementója.

1. Szinte közhellyé lett már az a szólás-mondás, hogy a XX. század a „gyermek százada.” De mint a legtöbb közhelyet, úgy ezt is épúgy lehet megkérdőjelezni, mint felkiáltójellel ellátni.

Ha arra gondolunk, hogy nem csupán a megélhetési nehézségekből vagy egészségi és szervezeti okokból, hanem a tudatosan intézményezett családi önzésből is létrejött egyke-rendszer nem azt az általános gyermekszeretetet tükrözi, amelyet a világ a „gyermek százada” legfőbb tartalmi gazdagságának tart, akkor a megkérdőjelezés époly könnyű, mint amilyen indokolt. Így áll a dolog akkor is, ha nem leplezzük azt az utilitárisztikus életberendezést, amely nem egy gyermeket kényszerít idő-nap előtt munkás vagy koldulásos kenyérszerzésre s hozza létre a sápadt arcú, karikás szemű, horpadt mellű és köhögő kis halálbimbókat. Ha azzal is számot vetünk, hogy a „gyermek százada”-nak társadalma sem egészen ártatlan abban, hogy már a gyermekvilág is szállítja a maga kórház- és börtöntöltelékeit, akkor a kérdőjel szintén a helyén van. Oroszországról nem is szólunk, pedig ott a „gyermek százada”-nak nemcsak pedagógiai vagy politikai, hanem világnézeti háttere és értelme is van. Ha ezt a felszabadított, de elhanyagolt, éhes-szomjas, rabló és pusztító orosz gyermeket minden felelősség nélkül úgy le lehet ütni, mint a veszett ebet, akkor a „szabad Oroszország szabad gyermekei” elnevezés után nem is kérdőjel, hanem sirkereszt való.

Ha viszont arra gondolunk, hogy a XX. század pedagógiai törekvései mily plasztikus képet nyújtottak már eddig is a gyermek és általában az egész ifjúság egyéniségének fejlesztéséről; hogy az elemi iskolai ifjúság is a mult századhoz viszonyítva mily szembeötlő átalakuláson ment keresztül; hogy a higiénikusabb gyermekápolás következtében a multhoz képest aránylag mennyivel csökkent a gyermekhalandóság száma; hogy gyermekbiróságok, gyermekvédő ligák és csecsemővédők éppen a gyermekvilág érdekében jöttek létre; hogy szabad a gyermeknek szabadon is örülni, — akkor a „gyermek százada” után joggal tehetünk felkiáltójelet is.

2. „A gyermek százada” elnevezés tehát csak viszonylagos értékű és jelentőségű. E viszonylagosság egyik okát abban a nevelési és világnézeti rendszerben kereshetjük, amely akár negative (ez a megkérdőjelezett ifjúság-gondozás), akár pozitíve (ez a felkiáltójellel ellátott ifjúság-gondozás) állandóan az ifjúságban látja, vagy keresi a nevelésnek, vezetésnek és gondo-

zásnak számottevő és kizárólagos feltételeit. Mintha az ifjúsággal való törődésben az ifjúság mindig csak passzív, a nevelő vagy vezető pedig állandóan csak aktív volna! Mintha az ifjúság mindig csak a formálandó tárgy, a vezető pedig kizárólag csak a formáló alany volna a világmindenség nagy laboratóriumában!

És itt főleg az ifjúság lelki gondozása jön tekintetbe. Pedig bármily érdekek és célok vezessenek is abban, hogy az ifjúság problémáját állandóan szőnyegen tartsuk, köztünk és érdekeink vagy céljaink között az ifjúság mindig úgy szerepel, mint „az a hatalmas harmadik.“ Ezt lehet tagadni, lehet észre nem venni, de sohasem lehet meg-nem-történné tenni. Az ifjúság lelki világa csak a felnőttek szemszögéből nézve fejlődő, befejezetlen világ; a gyermekvilág szemszögéből befejezett, zárt, önálló. Pedig ha a gyermek tényleg „az a hatalmas harmadik“, aki sajátos hatalmánál fogva sokszor ellenállhatatlanul határozza meg a felnőttek világát, akkor nemcsak méltó arra, hogy a saját szemszögéből is megítéljük, hanem joggal meg is kívánhatja ezt. Jézus volt az első, aki az ifjúság lelki világának önállóságát és különös értékét előttünk felfedte. És hogy felfedezésének súlyát még jobban éreztesse, az Isten országába való bemenetelt ahhoz a lelki világhoz kötötte, amely a gyermekeké (Máté ev. XVIII. 3.). Jézus itt nem visszafejlődésre gondolt, — hiszen mindnyájunkat egyetemlegesen kötelezett az isteni tökéletesség elérésére (Máté ev. V. 48.), — hanem egy egészen más lelki világ életfeltételeinek elsajátítására utalt. Az ifjúság gondozásának, különösen lelki gondozásának teljes elvi jelentőségét és értékét csak akkor fogjuk fel és sajátítjuk el, ha ebben a nagy-szerű hivatásban önmagunkat is figyelembe vesszük és nem feledjük, hogy a lelki gondozás alanya és tárgya eltörölhetetlen kölcsönhatások közt együttesen haladnak az egyetlen közös cél felé (Máté ev. V. 48.).

3. Az ifjúságnak ily értelmű gondozásában azonban nemcsak nevelők és vezetők vagyunk, hanem mi is nevelődünk. Ezzel azt akarjuk mondani, hogy egyikünk sem áll a tökéletesség végső fokán, miért is egyikünk sem arrogálhatja magának igazság szerint „a legjobb vezető“, „a legkiválóbb pedagógus“, „leghívebb lelkipászor“ stb. címeket; különösen ott nem, ahol *lelki* vezetésről vagy gondozásról van szó. Pál apostol ugyan-csak elsőrendű népnevelő és lelki gondozó volt, mégsem állította, hogy már célhoz érkezett és tökéletes, hanem igyekezett, hogy elérje azt (Filipp. III. 12.).

Két ténnyel kell tehát számotvetnie mindenkinek, akire az Isten ifjúságot bízott. Az egyik az, hogy a közös cél szem előtt tartásával minden lelkipászor, tanár, tanító, szülő és nevelő egyetlen norma kötelezése alatt áll; a másik pedig az, hogy éppen az állandó lelki alakulások és változó behatások következtében senkinek sem lehetnek abszolút értékű nevelési programjai és csálhatatlan módszerei. Az egyik az, hogy az ifjúság lelki gondozásában nemcsak a ránk bízott lelkekre kell gon-

dot viselnünk, hanem magunkra is; a másik az, hogy e munka sikere vagy sikertelensége nemcsak a pedagógiai elvek, programok és metódus kárára vagy javára írandó, hanem a magunkéra is. Az egyik az, hogy az ifjúság nem valamiféle rajtunk kívül álló s ránk nézve indifferens világ, amellyel minden felelősség nélkül kényünk-kedvünk szerint lehet és szabad kísérletezgetni, hanem a közös cél felé tartó testvéri útitársunk; a másik pedig az, hogy az ifjúság lelki gondozásának személyes erkölcsi értéke határozottan függ e munkában átértett felelősségtől és szabadságtudattól s e kettő nagyságától.

Aki e két tényt alapos megfontolás tárgyává teszi, annak be kell látnia, hogy az ifjúság gondozása nemcsak időben, energiában és a lelki élet egységének három közismert mozzanatában érinti, vagy veszi igénybe az embert, hanem kemény erkölcsi erőpróba alá is veti. Az ifjúság gondozása nem unatkozó és munkától irtózó emberek időtöltése, nem is csupán lelki és fizikai életünk erőpazarlása, hanem komoly *számvetés* is önmagunkkal. S ebben van az erkölcsi erőpróba. Szinte elképzelhetetlen, hogy valaki úgy vállalkozzék az ifjúság lelki gondozására, hogy önmagával számot nem vet.

4. De miből álljon ez a számvetés? Akit az Isten az ifjúság lelki gondozására hívott el, vagy — precízebben — aki keresztyén ifjúság vezetésére küldetett és vállalkozott, az e számvetés lényegét nem keresheti és nem találhatja meg másutt, mint az Úr Jézus azon intelmében, amely speciálisan vonatkozik erre a kérdésre. A legnagyobb Nevelő és Lelkipásztor úgy fogalmazta meg ennek a számvetésnek a lényegét, hogy *meg ne botránkoztassunk* senkit az ő kicsinyei közül (Máté ev. XVIII. 5.). Ebben a negativumban találhatja meg minden lelkész, tanár, tanító és szülő az ifjúság lelki gondozásának azt a sarkalatos normáját, amelyet nemcsak témául, de mementóképpen is fel kellene írni minden gyülekezet, ifjúsági egyesület, diákszövetség és család ajtajára is meg a szívébe is.

Miért oly fontos ez az intelem? . . . Azért, mert Jézustól való? . . . Azért, mert isteni tekintélye van? . . . Azért, mert a „norma normans“ őrizte meg számunkra állandó pedagógiai és erkölcsi kánonul? — Ha a Jézushoz való viszonyunk nem több, mint önző egyéni érdekelttség, akkor legfeljebb csak ezért fontos. De ha ez a viszony az Úrral való eleven szeretetközösség is, amelyben nem az én érdekeim és jövődöm, hanem maga az Úr áll a központban, akkor az ő intelme az ő szempontjából is fontos. Akkor az ember nem azért tartózkodik a botránkoztatásoktól, mert félti a saját dicsőségét, érdekeit és méltóságát, hanem mert a Krisztus dicsősége drágább neki. A keresztyén ifjúság lelki gondozásának pedig éppen ez az alfája és ómegája. Jézus nem azért óv és int, mert félti a pedagógusok és nevelők magukcsinálta nimbusát, hanem mert félti az ifjúság világát, amelyet ő a mennyek országának előtere gyanánt jelölt meg.

Jézus a gyermeklélekben fedezte fel az Isten országába való bejuthatás kizárólagos feltételeit. Nem a nagyok, hanem a kicsinyek világában. Nem az írástudók és doktorok, nem a papok és tanítók lelkületében, hanem a gyermekekében. S e felfedezés nagyságát és jelentőségét azzal juttatta kifejezésre, hogy hálát adott az Atyának, a menny és föld urának, mert nem a bölcsek és értelmesek, hanem a kisdedek lettek ezen feltételek hordozóivá (Máté ev. XI. 25.). Hogy miért éppen a kisdedek, a tapasztalatlanok, a tanulatlanok? . . . Azért, mert így tetszett az Istennek. Jézus nem töprengett, nem okoskodott, hogy az Isten miért így és miért nem másképp intézte ezt a dolgot, hanem egyszerűen megállapította, hogy azért így, mert így volt ez kedves az Istennek (Máté ev. XI. 26.). „A világ bolondjait választotta ki az Isten magának, hogy megszegyenítse a bölcseket; és a világ erőteleneit. És a világ nemteleneit és megvetettjeit választotta ki magának az Isten és a semmiket, hogy a valamiket megsemmisítse.“ (I. Kor. I. 27—28.) Ha ezeket a magyarázó apostoli szavakat szembeállítjuk azzal az általános pedagógiai és didaktikai elvvel és gyakorlattal, amely rendszeren csak a kiválóbb, tehetségesebb és feltűnőbb gyermekeket vagy ifjakat szokta a több-gondozás és több-törődés „kitüntetés“-ében részesíteni s e mellett azt sem felejtjük, hogy az ember ilyenkor mily büszkén szokott a maga nagyszerű „meglátásai“-val eldicsekedni, akkor könnyen megérthetjük ennek a különös isteni eljárásnak az okát. Az ok pedig ez: „Hogy ne dicsekedjék ő előtte egy test sem“ (I. Kor. I. 29.).

5. Isten nagyon jól tudta és ma is nagyon jól tudja, hogy a tudás és tapasztalás növekedésével sokszor mily veszedelmes egyenes-arányban áll a szellemi gőg és dicsekvés növekedése. (Sokszor csak a figyelem elterelésére hangoztatják, hogy „kérdik éretlen kincsével az iskola-gyermek, míg a teljes eszű bölcs megalázza magát.“ A megalázkodásban is lehet számító és önző képmutatás.) Isten jól tudta és ma is jól tudja, hogy minden dicsekvés az ördög mókája, amely hitet és szeretetet öl. Amilyen mértékben növekedik a dicsekvés, oly mértékben fogy az Istenbe vetett hit és az Isten iránt való szeretet: de oly mértékben fogy az emberek iránt való bizodalom és az őszinte emberszeretet is. Pedig éppen a hit és a szeretet az Isten országába való bejuthatás kizárólagos feltétele. S az Isten azért tette meg a gyermekvilág lelkületét e feltételek hordozójává, mert kisebb tudása és tapasztalata kevésbé teszi ki a gőg és dicsekvés veszedelmének. A gyermek hitvilága aránylag ezért nagyobb és tisztább és szeretete is ezért mesterkéletlenebb.

Bárki meggyőződhetik erről, aki valamilyen formában foglalkozik az ifjúság lelki gondozásával, feltéve ha az illető erős és tiszta hittel végzi munkáját és nem csinált, szinpadi szeretettel közeledik az ifjú lelkekhez. Ilyenkor szokott a lelki gondozásnak az a kétféle nagyszerű gyümölcse megteremni, amely e munka és hivatás ritka jutalmának mondható. Egyfelől u. i.

feltárul előttünk a gyermekvilág kapuja, másfelől pedig bepillantunk a gyermeklélek misztériumába s meglátjuk, hogy miért olyan egészen más világ az, mint a mienk. Meglátjuk, hogy a gyermek lelke azt találja meg a valóságban is, ami benne él és tükröződik. Rájövünk arra, hogy a gyermeknek nem a dolgok minősége és általunk tulajdonított jelentősége a fő, hanem az, hogy a dolgok hatnak rá. Feltárul előttünk a nagy titok, hogy a gyermek mindenben benne él és minden ő benne. E felfedezés lehetősége egyetlen szülő vagy nevelő előtt sincs elzárva, ha a gyermek drága neki és nemcsak produkáltatni szereti, hanem örömmel foglalkozik a lelkével is. Persze a későbbi gyermekkorban és az ifjúság idején a felnőttek világának fokozatos betörése következtében elvesz lassanként a világgal és az énnel való belső egység és a régi világot elveszített ifjú új világkeresése egyuttal a legerősebb önkereséssé válik. Bühler Sarolta mondja, hogy az ifjúság lelke a kiegyesülés lelke. E kiegyesülésben a régi és új képzetemekből hihetetlen szerkesztő erővel alkot magának oly világot, amelyet szeretne bírni. Ezért fontos, hogy régi képzetvilága makulátlan legyen. Ennek feltétele pedig az, hogy szemléleti világa is már tiszta legyen. Ne vigyen magával oly szemléleti tartalmakat, benyomásokat és emlékképeket, amelyek egész lelki életének két tartó oszlopát: hitét és szeretetét aláássák vagy megbontják.

Erre kell nekünk, felnőtteknek vigyázni. Mert *hitet és szeretetet megbontani vagy megzavarni annyi, mint megbotránkoztatni*. Amikor tehát az Úr Jézus arra int, hogy senkit meg ne botránkoztassunk az ő kicsinyei közül, azt mondja, hogy ne bontsuk meg az ifjúság hitvilágát és ne öljük ki szívéből a szeretetet. Természetes, hogy ennél a gondolatnál a Krisztushit és az ebből fakadó keresztyén szeretet állnak a figyelem gyújtópontjában; minden másnak itt csak marginális a helyzete és jelentősége. Mert csak e hittel és szeretettel háríthatjuk el a saját belső szétziláltságában érvényesülni akaró ifjúság sötét kétségbeesését, amely a legtöbb embernek csak a jelent engedi élni; de ezekkel háríthatjuk el az ifjúságnak a jövőbe való lázas nézegetését is. Ezekkel bizonyíthatjuk be az ifjúságnak, hogy csak egyetlenegy igazság van, amelyre mindnyájan törekszünk; csak a hit és szeretet-átvitel útján jön rá az ifjúság arra, hogy mily balga törekvés az, ha az ifjúságnak külön igazságokat akarunk rezerválni. De akkor azt is bebizonyítottuk, hogy úgy az élet síkjában, mint magasságában és mélységében csak hittel és szeretettel lehet boldogulni. Már pedig minden léleknek, tehát az ifjú léleknek is ez a célja és rendeltetése.

6 Akik a keresztyén ifjúság lelki gondozására hivatottak és küldettek, azok nagyon jól tudják, hogy a lelki gondozás kardinális jézusi alapelve a *Szentírásban* találja meg a maga legmegfelelőbb megfogalmazását. Nekünk evangélikusoknak ezt soha egy pillanatra sem volna szabad elfeledni. Mi nagyon jól tudjuk, hogy az Isten akaratának leghívebb bizonyágtétele a

Szentírás. Erre gondolunk, valahányszor az írás-elvet hangoztatjuk. Aki azért a hitnek ezt a zsinórmértékét mellőzi az ifjúság lelki gondozásában, az vigyázzon, hogy zavart ne idézzon elő a hitvilágban; vigyázzon, hogy meg ne botránkoztasson. Óvakodjék azért mindenki attól, hogy a lelki gondozás alatt olyasmit tanítson, vagy példázzon, ami nem felel meg a Szentírásnak. Ez az óvakodás annál erősebb, minél alaposabb a bibliaismeret. Alapos bibliaismeret pedig nem bibliai kommentárok, vallási vagy teológiai cikkek és hasonló jellegű traktátusok szorgalmas tanulmányozása útján jön létre, hanem az állandó bibliaolvasás útján. Igaz ugyan, hogy ennek sok nehézsége van; különösen sok az értelmi nehézség. De mi evangélikusok, akik nemcsak hallgatói, de megtartói is akarunk lenni az igének, nemcsak olvasói, hanem hitvallói is, — éppen ezért nem mellőzhetjük a *hitvallási iratainkat* sem. Mi nem azért küldettünk az ifjúság lelki gondozására, hogy „bámulatos“ írástudományunk révén az anyaszentegyház gnósztikusainak láttassunk, hanem hogy híven sáfárkodjunk az Isten titkaival. A hív sáfárkodás pedig öntudatos hitvallásos életből áll. S ennek az életnek éppen a hitvallások az útjelzői. A hitvallási iratok állandó forgatása és tanulmányozása igen sok nehézségen segítik át az embert. Az evangéliomi ifjúság lelki gondozása Szentírás és hitvallási iratok ismerete nélkül csak annyi, mintha az éhezőknek kenyér helyett követ nyújtunk. „Avagy ki az az ember közületek, aki, ha a fia kenyeret kér tőle, követ ad néki?“ (Máté ev. VII. 9). „Amit akartok azért, hogy az emberek ti veletek cselekedjenek, mindazt ti is úgy cselekedjétek; mert ez a törvény és a próféták“ (Máté ev. VII. 12), vagyis ez az Isten akarata, ez a Szentírás és hitvallási iratok summája. Aki azért ez ellen vét, az bezárja az ifjúság előtt a mennyek országát. S mivel legtöbbször az ifjúság szívéen át lehet eljutni a szülők szívéhez is, azért vigyázzunk, hogy azok előtt se zárjuk be a mennyország kapuját! Önmagát zárja ki az Isten országából az a lelki gondozó, aki megbotránkoztat; mert ahová vezet az ifjúságot, oda kerül maga is.

7. A hit megzavarodásával azonban mindig együtt jár a szeretet megzavarodása is, mert a forrás megzavarodásával zavaros lesz az egész víz. A tévelygő, révedező vagy ide-oda csapongó Isten-hit következtében tévelygő és bizonytalan lesz az egész erkölcsi világrend is. A mi korunk szomorú bizonyosága ennek. Az a szálnalmas pedagógiai és didaktikai kapkodás, az a rengeteg szövetségi vagy egyleti program, az az ezerféle elvi elgondolás és még több-féle gyakorlati kísérletezgetés azt mutatják, hogy a forrás annak idején megzavarodott.

Az üdvökonomiától elfordult emberiség a világ ökonomiája felé fordult s ezzel szükségképpen az ifjúság lelkét is a pénzszerezés és a vagyonyűjtés útjára vezette, ami többé-kevésbé nemcsak a szülőktől való gazdasági függést, hanem az erkölcsi elkötelezettséget is megrontotta s ezzel oly korán elhintette az

ifjú lelkekben a békétlenség magvait. A hit megzavarodásával megzavarodott a szeretet.

Az Isten tudományától elfordult világ belekeveredett a saját bölcsességének labirintusába és a monarchikus törekvésű szakképzések a maguk elszigetelt részletismereteivel millió világképet hoztak létre az ifjúság lelki világában is. Bármily sikerek és előnyök származtak is ebből a tudomány-specializálásból, mégis maradt utána oly hiányérzet, amelyet a legzseniálisabb szellemi specialista sem képes megszüntetni. Ifjúságunknál igen jól lehet látni, hogy ez a hiányérzet az egységes világkép hiányának az érzete. Az ifjúság lelke nélkülözi az egységes alapismereteket. S mivel a tudományok specializálódása miatt ezt alig, vagy egyáltalában nem találja és nem kapja meg, nagyon sokszor megcsömörli a tanulást vagy kigúnyolja és megveti a szellemi értékeket. A megzavarodott hit megbénította a szellem-szeretet életét.

Innen van az is, hogy az ifjúságnak miért van ma oly különös viszonya az esztétikumokhoz is. Általában nem a harmóniák kötik le, hanem arra vágyik, ami kontrasztikus, kirívó és izgatón újszerű. Ezért van annyi barátja az ifjúság körében a zenei vagy festészeti, sőt az irodalmi expresszionizmusnak is. Itt legalább szabadon érvényesülhetnek a megbomlott világképek ezerféle szertelenségei.

A ker. Isten-hit megzavarodása nem hagyta érintetlenül az ifjúság szociál-etikai életét sem. Gondoljunk csak az ifjúság vallásos mozgalmaira. Nem szabad azt hinnünk, hogy az ifjúság vallásos megmozdulását tudatosan előre kidolgozott egyházi és felekezeti munkaprogrammok csinálták meg és irányítják. Az indítóokok itt nem ilyen külsők, hanem az ifjúság legbensőbb életvilágában rejlenek. Ezért olyanok ezek a mozgalmak, mint amilyen az ifjúság maga. Ereje és gyengéje ugyanaz, ami az ifjúságé. Mint ahogyan általában az ifjúság sincs tisztában önmagával, úgy vallásos mozgalmaiban is nélkülözzük a teljesen tiszta képet. A legtöbb ifjúsági mozgalom nem tudja, hogy voltaképpen mi is a célja; hogy mit akar és hova akar eljutni. Hol erre, hol arra hajlik és ennek következtében igen sokszor kerül oly krízisbe, amelyben majdnem elvész. Az egyesületi vagy szövetségi formák közt folyó ifjúsági mozgalmak önkénytelenül csak e mozgalmak számára nevelik tagjaikat s innen van az, hogy sok buzgó vallásos ifjú nem képes több lenni a maga legnagyobb ambíciója mellett sem, mint a belső nyugtatanságtól állandóan űzött-hajtott és másokat is kergető szövetségi vagy egyesületi vándormadár. Nem azt mondjuk ezzel, hogy ne legyenek ifjúsági vallásos mozgalmak, azt sem, hogy nincs szükségünk állandó, naponként megújuló megtérésre, hanem azt, hogy ne ebben lássa az ifjúság a maga egyetlen és egyedül üdvözítő élethivatását. Az ifjúság nem lelki kóborlásokra teremtett kísérleti tárgy, aki folyton csak az eljövendő Krisztust várja, hanem akit boldogít is a saját üdvösség-hite, mert meg

van győződve arról, hogy őt a Krisztus megváltotta. Ezt a boldog meggyőződést pedig elsősorban nem a szervezeti keretek közt folyó ifjúsági mozgalmak, hanem családi tűzhelyek, az iskolák, az egyház és a haza javára és erősítésére adja az Isten.

8. Igaz ugyan, hogy „lehetetlen dolog, hogy botránkozások ne essenek” (Lukács ev. XVII. 1.), „mert szükség, hogy szakadások legyenek köztetek, hogy a kipróbáltak nyilvánvalókká legyenek” (I. Kor. XI. 19), — de mégis „jaj annak az embernek, aki által a botránkozás esik. (Máté ev. XVIII. 7).

Kiknek szól ez a „jaj”? Csak néhány ifjúsági típus életébe kell komolyan bepillantani s akkor könnyen rájöhethünk arra, hogy kiknek szól.

Aki tudatosan és tervszerűen foglalkozik pl. a *munkás-ifjúság* lelki világával, annak bizonyára nem kerüli el a figyelmét, hogy ennek az ifjúságnak már kiskorától kezdve az ökonómia van beállítva egész élete. Megélhetés, kenyér, élvezet köti le általában ennek az ifjúságnak egész belső világát. Nagyvárosokban ez az ifjúság állandó szem- és fültanuja a gyűlöletnek, harcnak, szeretkezésnek, nemi életnek. Vallástól, művészet-től egyaránt messze van. Ezért oly homályosak, hiányosak és zavartak az e fajta szemléletei, képzetek és élményei is. Sokszor pedig egyáltalában nincsenek. Az idő előtt való kényszerű kenyérkereset teljes függetlenségre ösztönzi úgy a családi, mint a társadalmi életben. Nála indul meg legkorábban a kenyér-és az egyén szabadságharca. A gyárakban osztályuralomról, munkabékekről és szabad szerelemről hall; s életét legfőképpen ezek is határozzák meg. Micsoda megzavart hitvilág és sorvadó szeretet található itt sokszor! Micsoda megbotránkoztatások hozhatták létre ezt a szomorú világot! Hány emberöltő felelős tényezője felett hangzik el méltán: „Jaj annak az embernek, aki által a botránkozás esik!” S ez a „jaj” nemcsak a rossz és lelkiismeretlen példaadóknak szól, hanem azoknak is, akik egyáltalában semmiféle példát sem adtak. Mert a lelkek elhanyagolása is hozzájárul ahhoz, hogy a hit és a szeretet megzavarodjék. Az is megbotránkoztat tehát, aki kényelem-szeretetből engedi, hogy a munkásifjúság legnagyobb része azzá a munkástömeggé váljék, amely semmi jót sem vár az Istentől és tőlünk. A lelkek gondozásában és pásztorolásában nem az a legnagyobb kitüntetésünk, amikor azt mondják rólunk, hogy az intelligencia tanítói, hanem ha azt mondják, hogy mi a szegények, elhagyottak, nincstelenek tanítói, tanárai, professzorai és papjai vagyunk. Ezt a kitüntetést azonban csak a krisztusi mentalitás tudja értékelni és felfogni.

Hasonló helyzetet találhatunk a *gazdaifjúságnál* is. A természeti világgal való szoros kapcsolata ennek lelki életét is inkább a világ-ökonomia felé hajtja, ahol az ismerés áll a főhelyen. Innen van az, hogy ennek a lélektípusnak a vallásossága is inkább értelmi, mint érzelmi vagy akaratilag jellegű. Nem mondjuk, hogy nincs érzelmi, vagy akaratilag vallásossága,

hanem csak azt, hogy e két utóbbi hátrányára érvényesül az előbbi vonás. Azt sem állítjuk, hogy e harmadolt valláság kizárólag a természettel való szoros viszony következménye, vagy hogy minden ország minden vidékén csak ilyen harmadolt a gazda-lélek vallási élete. Kivételek itt is vannak. De e kivételeket majdnem mindig csak ott lehet megtalálni, ahol a földműves lelkét a természettől és az anyagi boldogulástól a kedély és az erkölcsi törekvés útjára is elvezeti a szeretetben munkás, élő hitű lelkipásztor. Annak a gazdaifjúságnak, amely a saját jószágának legeltetését oly fontosnak tartja és oly korán elkezd már, nemcsak természetes, hanem szükséges is, hogy lelkipásztoránál is lássa a Krisztus báránykainak legeltetését (Ján. XXI. 15.). De ha ez a legeltetés csupán konfirmációi oktatásból, (amely igen sok helyen — sajnos — csak vallástani ismeretközlés), szószéki „kitanítás“-ból, kényeztetésből, egyleti pajtáskodásból vagy egyházi hatalomérettetésből áll, akkor ettől az ifjúságtól hiába várjuk, hogy tudjon örömmel bizonyoságot tenni a mi Megváltónkról. Mert ehhez a bizonyoságtételhez a vallásos érzelmevilág indításaiból fakadó erkölcsi törekvés szükséges. Erre pedig csak akkor alkalmas a lélek, ha hitét és szeretetét sem meg nem zavarják, sem el nem hanyagolják, vagyis: ha meg nem botránkoztatják.

De nem zárhatjuk ki ebből a gondolatmenetből „a diákifjúságot sem. Az a jézusi „jaj“ itt nemcsak a professzorok, tanárok és tanítók életpéldája és vallás-erkölcsi magatartása miatt válik igen sokszor kellemetlen aktualitássá, hanem képzettsége, pedagógiai és didaktikai metódusa miatt is. Mert bármennyire igaz is az, hogy mi a magatartásunk példájával nevelünk, de az is igaz, hogy tudományos felkészültségünk is óriási horderejű a diákifjúság lelki vezetésénél. Senki se vállalkozzék a diákifjúság lelki gondozására, akinek nincs általános keresztyén vallásos műveltsége és tudományos vagy gyakorlati világismerete. Itt nem elég az ókori klasszicizmus gyöngyeit ismerni és ismertetni, nem elég ismerni és ismertetni az igazság birodalmának szaktudományképpen szereplő kisebb-nagyobb tartományait, — itt e tartományok örök-szellemi fővárosára is rá kell irányítani a figyelmet és a szívet. A diákifjúság igazi lelki gondozása a tudományos művelés terén sohasem a lelki és szellemi decentralizáció elvén, hanem a centralizáción épül fel. Nekünk tehát nemcsak kiváló historikusok, filológusok, természettudósok, matematikusok, exegeták és szisztematikusok kellenek, hanem akik ezenfelül állandó kontaktusban, helyesebben: közösségben vannak a lélek birodalmának fővárosában székelő Uristennel is. Nem szabad elfelejteni, hogy a földi élet igazságairól szóló tudományos hitvallás csonka, ha hiányzik belőle a Mindenható Atyáról, a mennynek és földnek Teremtőjéről szóló „Hiszekegy“. De époly csonka az a vallásos „Hiszekegy“ is, amelyből elmarad a szükséges világismeret. Arra gondolunk itt, hogy mily óriási jelentőségű lelki gondozási tényező az, ha a vallástanár előtt nem „terra incognita“ a többi

világi tudomány. Nem azt értjük ez alatt, hogy a vallásoktatás értéke okvetlenül feltételezi a Newton-féle binomiális tételnek vagy esetleg a sztatika törvényének alapos ismeretét, hanem azt, hogy legyen a vallásoktatásnál általános világismeret is. A vallásstanárnak vagy lelkésznek elvégre az I. Hitágazatban is époly járatosnak kell lennie, mint a másik kettőben. Leinteni, hidegen kezelni a diákifjúságot annyi, mint hitet és szeretetet sorvasztani, vagyis: megbotránkoztatni. Ez a megbotránkoztatás csak gyáva visszavonulás egy szent küzdőtérről s ezt a gyávaságot nem felejtí el a tanuló még nagykorában sem. Sok intézet, középiskola és egyetem nemes törekvései, nagyszerű elgondolásai és jövődőt szolgáló akaró programjai nem egyszer csupán azért hiúsulnak meg, mert az együttműködésre hívott, vagy felriadózott régi tanítványsereg hite és szeretete nem lett olyan, amilyennek lenni kellett volna, vagy lehetett volna. Ilyenkor tapasztaljuk meg, hogy mennyire jaj a botránkoztatónak. Pedig aki az Urban erősen áll, az a katedrán, összejöveteleken, pásztori látogatásokon is és az óhajtott későbbi együttműködésekben is erősen áll.

Sok nehézség áll előttünk az ifjúság lelki gondozásában. S e nehézségeket többé-kevésbé még az is növeli, hogy állam, egyház, iskola és családok egyre több reformeszmével, ajánlattal és tanáccsal állnak elénk. Meg vagyunk győződve, hogy csupa jóhiszeműség vezeti őket ebben. Hisszük, hogy segíteni akarnak valamennyien. De a sok közül melyikéhez fogjunk először? Melyikének engedjünk úgy, hogy ifjúságunkat mégse tegyük ki a vak kísérletezésnek?

Egy friss reform-programmot emelünk magasra. Nem új ez a program, nem is régi, csak friss. Isten fogalmazta meg és adta ezt Péter apostol ajkára. Ezért nem új. Még nem valószínű, hogy s ezért nem a régi. Az örökkévalóságból fakadt, ezért friss.

Így hangzik: „Istennek kell inkább engedni, hogynem az embereknek.” (Csel. V. 29.)

vitéz Magassy Sándor.

Vasárnapi és ünnepi beszédek.

Az Úr beszédét cselekedjük.

Vizkereszt u. 5. vas. (Vázlat.)

Máté ev. 7, 24—29.

Alapigénk annak a beszédnek befejezése, amelynél rövidebben és világosabban, egyszerűbben és komolyabban, szebben és fenségesebben még sohasem szólt beszéd a bűnről és megigazolásról, a kegyelemről és az üdvösségről. Emberbaráti nyájasság, isteni fenség és szent komolyság jellemzi a hegyi beszédet. Nem olyanokhoz intézte az Úr, akik még távol állnak Isten országától, hanem elsősorban és különösképen tanítványaihoz. Nem megnyerni akarta őket Isten országa számára, hanem megerősíteni igyekezett azokat, akik már megízlelték annak boldogságát. Azokhoz szólt a hegy lábánál, akik megszívlelték az intést: „Térjetelek meg, mert elközelített a mennyeknek országa!” Ezeknek akarja üdvösségük értékét, lelki viszonyuk gazdagságát megmutatni és őket tanítványi kötelességükre figyelmeztetni. Mint az édes, erőteljes méz, úgy csurog ajakáról a beszéd, amikor arról szól, hogy kik a boldogok, mit követel Isten törvénye, miben áll az igazi istentisztelet, minő veszedelmeket rejt magában a gazdagság s a szegénység, s mivel tartozunk az embereknek.

S mielőtt befejezné beszédét, még egyszer felemeli hangját s komolyan teszi hozzá: nem elég azonban e beszédeketsűpán hallgatni, meg is kell azokat cselekedni.

Ha az Ur beszédeinek, Isten ígéjének hallgatása már magában üdvözítene, nem volna oly sok szomorúság, boldogtalan-ság, bűn e földön. Hiszen ha sokszor erőt vesz is rajtunk a gyarlóság annyira, hogy nem tisztán hirdetjük Isten ígéjét, vagy talán Isten ígéje helyett a magunk kétes értékű bölcseségét prédikáljuk: mégis a legtöbbször hívek vagyunk a reánk-bizottakban s a hamisítatlan Igét hallhatják, akik éheznek és szomjuhozzák az igazságot. Ha gyakorta panaszkodunk is az üres padok miatt és keveseljük is azok számát, akik rendszeren, állandóan hallgatják az Urnak beszédét, végeredményben mégis be kell vallanunk, hogy elég sok ember keresi — ha mindjárt nem is találja meg — a lelki békességhez, a tiszta erkölcsi-séghez, a magasabbrendű bölcsességhez, a nemesebb életfelfo-gáshoz, az életeél megvalósításához, a hit által való megigazu-láshoz, egy szóval: a mennyországhoz vezető utat. Igen, elég sokan keresik, hiszen hallgatják Isten ígéjét. De mégsem találják meg a mennyországot, mert csak hallják és nem cselekszik az Urnak beszédét.

Egymásután emelkednek ki a földből a templomok. Való-sággal csodával határos, mennyi új forrás, az örökélet vizének

hány új forrása fakad fel a pusztaságban, a gazdasági leromlás, az általános elszegényedés, az éhezõ-didergõ nyomorúság, a kétségbeesés pusztaságában. Az édes anyaföld hûséges mûvelõje ráfizet gazdaságára, a tanítató szülõ hazaviszi gyermekét, mert nem bírja a költségeket, a hivatalnok, az iparos, a kereskedõ ünnepet ül, ha néhanapján jobb étel kerül az asztalára, az elbocsátott tisztviselõ és munkás szemlesütve kopogtat ajtónkon egy percnyi melegedésért, egy falat kenyérért, egy biztató jó szóért. Nem lett-e vajjon sivár pusztasággá egész életünk? S mégis épülnek templomok. Alig van hét, vasárnap, hogy díszes, vagy egyszerű hajlékot vagy legalább egy kis imaházat ne szentelnének az Urnak. Mibõl? Hogyan? Abból és úgy, hogy minél inkább eltikkadt az emberiség, annál inkább szomjuhozza az élet italát. Minél inkább kiszakadt ruháiból a mai nemzetség, annál jobban eped, vágyakozik a mennyegzõi ruha után. A beteg léleknek elcsigázott gyermekei odaadják utolsó fillérjüket is, hogy láthassanak a pusztaságban egy enyhétadó szigetet, hogy leborulhassanak a vigasztalás kultúrájánál és hallgathassák az örökélet beszédeit. És hallgatják is. Sajnos, a legtöbben még mindig csak hallgatják. Keresik a szabadulást. Keresik, de nem találják meg, mert nem cselekszik az Urnak beszédét.

A végeláthatatlan pusztaság vándorainak, az Urat csak ajakival tisztelõ mai nemzetségnek szól alapigénk.

Azt mondja az Úr: „Valaki azért hallja éntõlem e beszédekét és megcselekszi azokat, hasonlítom azt a bölcs emberhez, aki a kösziklára építette az õ házát... és valaki hallja én tõlem e beszédekét és nem cselekszi meg azokat, hasonlatos lesz a bolond emberhez, aki a fõvényre építette házát.“

Mi a tartalma az Úr beszédének? Nem egyéb, mint Isten akarata. Aki tehát megcselekszi az Urnak beszédét, az Isten akaratát teszi az õ életének egyedüli elvévé, kormányzójává. Cselekvést kíván tõlünk az Úr. Akaratunk megmozdulását, tevékenykedését. És mégsem a cselekvésen van a hangsúly, hanem Isten akaratán. Aminthogy a hegyi beszéd legelején is nem a lelki szegénységen, a síráson, a szelidségen, az éhezésen és szomjuhozáson, az irgalmasságon, a szív tisztaságon, a békességre igyekezésen, a háborúság elszenvedésén van a hangsúly, hanem az ígéreten, a boldogságmondás ígéretén.

Nem elég templomot építeni s abban az Urat imádni. Egyesülni kell az Istennel alázas gyermeki engedelmisségben. Ne arra törekedjünk csupán, hogy minél több Isten háza álljon rendelkezésünkre, ahova egy-egy órára betérhessünk Istennek igéjét hallgatni, hanem inkább azon legyünk, hogy minél több emberi hajlék, családi kör magasztosuljon templommá, érdekelje meg a „hegyen épített város“ nevet, ahol minden dolgunkban az Urnak beszédét cselekedjük, Isten akaratát éljük. Mert „nem minden, aki azt mondja: Uram! Uram!, megyen be

a mennyek országába; hanem aki cselekszi a mennyei Atya akaratát.“

De még sokkal elégtelenebb az Úr beszédének, Isten akaratának csupán hallgatása, ha nem követi és nem egészíti ki azt annak cselekvése, a cselekvésre irányuló emberi akaratnak Isten jóságos és szent akaratába való beolvadása.

Az ember életét, nemcsak testi, de lelki életét is, nemcsak földi boldogságát, de mennyei üdvösségét is sok veszedelem fenyegeti. Jaj nekünk, ha hitünk épülete nem kősziklára (Isten akaratára), hanem csak fövényre (emberi bölcseségre, jó szándékra) építettett. Jönnek a viharok: a megpróbáltatások, a megkísértetések, a kétségek napjai, a kétségbeesés éjszakája és mint a háborgó tenger hullámai, elsöprik a szilárd fundamentum nélküli házat. Amint az Úr mondja: „És ömlött az eső és eljött az árvíz és fujtak a szelek és beleütköztek abba a házba; és összeomlott és nagy lett annak romlása.“

De boldog az az ember, akinek akarata mindig egyezik Isten akaratával, mert meg tud előtte hajolni, aki mindig az Úr beszéde szerint cselekszik. Szenved az is a vihartól, de meg nem inog, mert gyermeki hitének karjaival azt öleli át, akinek ereje, hűsége, szeretete, kegyelme végtelen. Amint az Úr mondja: „És ömlött az eső és eljött az árvíz és fujtak a szelek és beleütköztek abba a házba; de nem dőlt össze, mert a kősziklára építettett.“

És mikor Jézus e tanítással befejezte volna hegyi beszédét, „álmélgodék vala a sokaság az ő beszédén. Mert úgy tanítja vala őket, mint akinek hatalma van.“

Mi is úgy hallgassuk az Urnak beszédeit, mint akiről tudjuk, hogy „néki adatott minden hatalom a mennyen és a földön“: akkor hittel, bizodalommal tekintünk fel reája s nemcsak hallgatni fogjuk az örökéletnek nála levő beszédeit, hanem meg is cselekedszük azokat. Akkor, kelljen bár még annyit küzdenünk, nem fogy el a bizodalomunk. Akkor, legyen bár életutunk még oly viharos, révbe jutunk annak kegyelméből, aki megígérte: „Íme én veletek vagyok mind e világ végezetéig.“ Akkor, ha még oly soká várat is magára az Úr, tudjuk, hogy végezetre megmutatja az ő dicsőségét. Amen.

Gyalog István
kétyi lelkész-alesperes.

Az imádság és munka összhangja.

Hetvened vasárnapra.

Lukács 10, 38—42.

Ha életünk alapviszonya, az Istenhez való viszony megzavarodik, szükségképen maga után vonja, hogy egyéb életviszonyainkban is zavar, rendellenesség áll be. Ha lelkünk nincs összhangban Istennel, más vonatkozásban sem találjuk meg a

kivánatos összhangot. Istennek a Jézus Krisztusban nyújtott segítsége nélkül nem vagyunk képesek pl. összhangba hozni Isten és emberek iránti kötelességeinket. Vagy az Isten iránti kötelességeinket igyekszünk egyoldalúan teljesíteni az emberek iránti kötelességeink rovására, szem elöl tévesztve, hogy Istent itt a földön az emberek között kell szolgáljunk, vagy fordítva emberek iránti kötelességeink egyoldalú teljesítése miatt elhanyagoljuk Isten iránti kötelességeinket. Isten nélkül nem találjuk meg az összhangot az igazság és szeretet gyakorlásában sem. Egyszer túlságos ridegen az igazság álláspontjára akarunk helyezkedni s nem engedjük szóhoz jutni a szeretetet, máskor túlzott engedékenységgel és gyengeséggel a szeretet szavára hallgatunk s megtagadjuk az igazságot. Ugyanilyen egyoldalúságok érvényesülnek az imádság és munka egymáshoz való viszonyában. Hol helytelenül értelmezett és gyakorolt imádság szorítja háttérbe a munkát, hol a túlságba vitt munka zárja ki az életünkből az imádságot. Amíg Istennek e két fontos emberi tevékenység között áldott összhangot teremtő munkája nem érvényesülhet az életünkben, bűnös emberi szívünk hol az egyik végletbe esik bele, hol a másikba. Vagy imádság nélkül dolgozik, vagy munka nélkül imádkozik. Az előbbi esetben a munka taposó malmában lélek nélkül dolgozó géppé, az utóbbi esetben a kenyérért verítékező milliók szívében ellenszenvet ébresztő élősdivé változunk át.

Imádság és munka között egyedül Isten képes összhangot teremteni. Aki a maga tudatlanságát érezve az Ő iskolájába iratkozik be, az Általa küldött nagy tanítómester: Jézus Krisztus irányítása mellett megtanul imádkozva dolgozni és dolgozva imádkozni.

A vendégszerető bethániai hajlékban azon az emlékezetes napon, midőn Jézus ellátogatott oda, csak egy békéllen szív volt: Mártáé. A békesség fehér galambja azért szállt el belőle, mivel Márta nem imádkozva végezte munkáját. Ha a munka megkezdése előtt Ő is a szelid és alázatos Jézusra tekint fel, mint Mária, a mennyei Mester igéivel erősíti lelkét, munkája közben minden bizonnal szelid és türelmes tudott volna maradni, képes lett volna arra, hogy ne magáért, a maga dicsőségeért, hanem Jézusért dolgozzon s könnyűnek érezze a terhes munkát is. Ha a Jézus előtti elcsendesedést el nem mulasztja, neki is része lett volna abban a boldogító tapasztalatban, hogy az Úr igája gyönyörűsége és az Ő terhe könnyű.

Amit Márta elmulasztott, Mária teljes odaadással igyekezett teljesíteni. A drága alkalmat, mikor Jézussal együtt lehetett, nem azért ragadta meg és használta fel a Jézus előtti elcsendesedésre, hogy mentesítse magát a munkától, kibuvót keressen a kötelességteljesítés alól, ellenkezőleg épen azért, hogy felkészüljön a munkára. Ő abból az órából, melyet Jézus lábainál töltött, a hétköznapi munkájához erőt, kedvet, békességet akart magával vinni a szívében. Jézus előtti elcsendesedése a munká-

hoz való előkészület volt. Minden jó, ha a vége jó — tartja a példaszó. Mária úgy érezte, hogy akkor megy minden jól az életében és munkájában, ha a kezdet is jó lesz, ha Jézussal kezdi, folytatja és végzi be minden dolgát.

Imádkozva dolgozzál és dolgozva imádkozzál! A mi korunknak abban van a nagy szerencsétlensége, hogy a sokféle jelszó között ezt a legfontosabbat elfelejtette. Miért találunk fent és lent annyi türelmetlenséget, felületességet, lelkiismeretlenséget a munkában? Mert a mai ember nem gondol arra, hogy a munkájába lelket vigyen bele, Krisztus lelkének imádság által elnyert, a lelkünkbe türelmet, békességet, hűséget, szeretetet ébresztő erejét.

Mivel nagyon sok helyen nincs megkenve a kerék az imádság olajával, azért forog olyan nehezen, oly bántó, idegcsinító nyikorgással s azért vannak folytonos üzemzavarok a nagy gépezetben, a világ gazdasági életében.

Súlyos bűne van e téren azoknak, akik a nagy hajszában annyira kihasználják embertársaikat, hogy jóformán időt sem engednek nekik az elcsendesedésre, halhatatlan lelkük gondozására. Kezükben a rabszolgatartók korbácsával megállás nélküli iramot parancsolnak s a hatalmukban álló milliókat léleknélküli gépekké nyomorítják.

De súlyos bűn terheli azoknak a lelkét is, akik maguk hajszolják agyon magukat a szünet nélküli munkával. Imádság, bibliaolvasás, istenitisztelet, házi áhítat, bibliaóra kárbavesztett időtöltés a szemükben. Ők nem érnek rá ilyesmire. Nekik az élet mást parancsol. Úgy vélik, ma sokszorosan igaz, hogy az idő pénz, ma az élet azt diktálja: „sietni, sietni, sietni muszáj.“

Sokféleképpen beigazolódott már, hogy a bűn magában hordja a büntetését. Ezeknek a szünet nélkül robotoló embereknek az életében is ezt látjuk beigazolva. A türelmetlenség és keserűség, mely a lelkünkben egy-egy panaszkodó szó vagy káromkodás formájában előtör, elárulja, hogy nekik teher a munka, áldás helyett átkot látnak abban. Az imádság elhanyagolása így bosszulja meg magát már e földi életben is. Ettől az átoktól csak a Megváltó Krisztus szabadíthat meg.

Ha te is a munka, helyesebben a sátán rabszolgája volnál Testvérem, ki ravasz cselvetéssel Isten adománya, a munka által akar elszakítani Istentől, Krisztushoz fordulj segítségért. Az ő kegyelme és hatalma elégséges arra, hogy életednek más irányt adjon. Akár munkaadó vagy, akár alkalmazott, mindenképpen szükséged van arra, hogy imádkozva, Krisztus Lelkével és igéjével betöltve indulj el munkahelyedre és munkásaid közé. Így látod meg munkád szépségét, munkásaidban pedig a testvért. Ha nem lennél a magad ura, nem igen volna szabad időd, arra mindig szakíthatsz néhány percet, hogy letelepedj Krisztus lábaihoz, hisz Ő mindenütt jelen van, a műhelyben, a gyárban, a gépek fülsiketítő zajában is és várja, hogy figyelj Reá, munkád előtt, munkád közben erőért, áldásért Hozzá imádkozzál.

Ha valaki Jézus segítségével eljut oda, hogy imádkozva dolgozik, ez már azt is jelenti, hogy dolgozva imádkozik. Imádsággal kezdett és végzett munkánk tisztaságával és szépségével maga is egy Istent dicsőítő imádsággá lesz s hozzájárul ahhoz, hogy eleget tudjunk tenni az apostoli intésnek: „Szüntelen imádkozzatok“. Az imádság és munka között eltűnik a határvonal s a kettő egy gyönyörű harmoniába olvad össze.

A mi beteg világunk gyógyulását mástól nem várhatjuk, egyedül Jézustól. Jézus viszont a gyógyítás nagy munkáját az által akarja véghezvinni, hogy megtanítsa a XX. század embe-relt imádkozva dolgozni és dolgozva imádkozni s a templomokat és gyárat, a bibliákat és kalapácsokat egy szent szövetségbe fűzi össze, hogy most is, mint valamikor Luther kezében, ugyan-azt a célt szolgálják: Isten dicsőségét.

Ha festő volnék, egy képet festenék erről, melynek azt a nevet adnám: A boldogabb jövőndő záloga. A kép egyik oldalán egy templom állana, nyitott ajtajában az Isten szolgája, az evangéliom hirdetője bibliával a kezében. A másik oldalára egy füstölgő gyárat festenék, melynek kitárt kapujában a gyárost és munkásait lehet látni. Egyik kezükben a munka eszközét tartják, másikat pedig testvéri szövetségekötésre nyújtják ki a templom ajtajában álló lelkipásztor felé, aki kitárt karral várja és örömmel fogadja e testvéri kéznyujtást. A kép háttérében Jézus alakját festeném meg, amint kezeit áldásra terjeszti és azt mondja: Békesség nektek.

Mivel ecsettel bánni nem tudok, csak két kezemet összekulcsolva imádkozni, imádkozni és dolgozni szeretnék azért, hogy ez a kép minél több helyen megvalósuljon s mindennapi életünkben megsokszorozódva álljon előttünk. Imádkozzál és dolgozzál te is Testvérem e magasztos célért, az imádság és munka összhangjáért, de legelőször a magad életében igyekezz eljutni Jézus segítségével erre az összhangra. Ámen.

Belák Sándor
tokaji Ielkész.

Hatvanad vasárnap.

(Vázlat.)

Ján. 11, 20—27.

Lázár, Máriának és Márthának testvére négy napja van a sírban. Jézus úgy látszik elkésett. A testvérek azt remélték, mikor érte küldtek, hogy Jézus meggyógyítja a beteget. Márthában mindezek ellenére még van valami csodálatos remény: „Most is tudom, hogy amit csak kérsz az Istentől, megadja néked az Isten.“ A Jézus Krisztusba vetett élő és erős hit nem adja fel a reményt, nem szűnik meg könyörögni és nem hagyja abba a harcot még az emberileg legkilátástalanabb körülmények

közt sem. Az ilyen hit Urára tekint, aki Isten erejében munkálkodik. Már pedig Istennél semmi sem lehetetlen. Az ilyen hit Urára hagyatkozik, aki nem hagy cserben. Mártha eddig is az Urban bizott. Tőle várta a beteg gyógyulását s most Jézus megmutatja neki és Máriának, hogy nemcsak beteget gyógyítani, hanem halottat támasztani is tud. Megmutatja, hogy benne az élet ereje olyan nagy, hogy eleveníteni, halottakat támasztani, a legnagyobb mélységekből, a legvégső tehetetlenségből, ott is, ahol minden teremtményi erő megszűnt, tud szabadulást és életet adni. Jézus a feltámadás és az élet.

Lázár feltámasztásának előzményeit hosszasan beszéli el az evangélista. Érzékeltetni szeretné velünk, hogy a Jézus Krisztus munkája és ereje több, mint gyógyító erő. És a világnak többre van szüksége. Mert a világnak baja nem az, hogy gyengélkedik és betegeskedik. A világ baja az, hogy a romlandóság és a halál hatalma alá van vetve. Hogy a világ megtartassék, ahhoz a gyógyító erők nem elegendők. A világ feltámasztásra, megelevenítésre szorul. Igen felületesen és végzetes könnyelműséggel ítélik meg a világ állapotát azok, akik azt vélik, hogy orvosi beavatkozással, műtétekkel, kanál gyógyszerekkel lehet segíteni. S ennek a könnyelmű felületességnek a következményei azok a hibák, amelyeket az emberek elkövetnek, amikor a nyilvánvaló bajokon segíteni akarnak. Az emberi segítők önmagukat előtérbe tolva nem tartják szükségesnek a feltámadást, a regenerációt. Azt akarják elhitetni, hogy kisebb műtétekkel is lehet segíteni. S így újból és újból elmennek a Jézus Krisztus mellett, mint akire az emberiségnek és a világnak szüksége nincs.

A világ az önmagából kitermelt erőkből és bölcseségekben bizakodik. Önhittsége azután elvakítja s nem hiszi, hogy van más erő és más bölcsesség is. Máriát, Márhát és a velük levő zsidókat Jézus azzal, hogy jövetelét halogatta, rákényszerítette annak elismerésére, hogy emberi erő itt nem elég. „Uram, immár szaga van, hiszen negyednapos.“ Itt már nincs élet. Legalább is emberi számítás szerint nincs. Itt az emberi bölcseségnek és segítségnek nem nyílik hely, mód és kilátás. Ha az Isten megnyitja szemünket, akkor felismerjük, hogy az egész emberiség ez a Lázár, aki már negyednapos és akinek már szaga van. Az egész világ a bűn átka alatt van és bűneiben meghalt. Segítség csak Istennél van. Ezért küldte egyszülött Fiát.

Az emberek ma is jobban szeretik a sötétséget, mint a világosságot. Elbujnak Isten elől. Behunyják szemüket, hogy ne kelljen látniok s befogják orrukat, hogy ne kelljen a hullaszagot érezniök. El akarják hitetni önmagukkal és másokkal, hogy a holttetem feloszlása életjelenség s hogy a hullaszag valami kultúrális és civilizatórius balzsamillat. „E világ fejedelme“ a bérkaszárnnyát és a tömeglakást Amerikában a technika minden vívmányával felszerelt „felhőkarcolóvá“ magasztosítja. A kártya-

vető cigányasszony hókuszpókuszával és a szemfényvesztő ügyességével keveri, dobálja a gazdasági, esztetikai és politikai jelszavakat, hogy elhitesse az emberekkel, hogy a rothadás igazában élet. Minthogy milliónyi embernek nincs földje, nincs vagyona, azért Oroszországban a Sátán elhitesi az emberekkel, hogy a boldogság akkor költözik a földre, ha senkinek se lesz semmije.

Jézus Krisztus hatalmas szavaival: „Én vagyok a feltámadás és az élet“ felállítja a diagnózist a világ állapotáról. A világ a rothadás és a halál állapotában van. Ugyanerre a diagnózisra eljutottak már máshol is nagy lelkek, akik azután azt tanítják, hogy a boldogság a világtól való megszabadulás, a megsemmisülés, a nirvána. A keresztyénségen kívül bizonyára ez a legmélyebb vallásosság: iparkodom megszabadulni ebből a rothadó világból a megsemmisülés révén. A keresztyénség vallása azonban még mélyebb: iparkodom új életet élni ebben a világban az ujjászületésnek a Jézus Krisztusban megjelent erői révén. A buddhizmust a világ nem érdekli. A keresztyénséget a világ a legnagyobb mértékben érdekli. Isten szereti a világot és meg akarja tartani a Fiu elküldése és odaadása által. A Fiu pedig tudja, hogy neki munkája van a világban, amelyet el kell végeznie. Azért a hívő keresztyén is a Krisztustól nyert új erővel odafordul megint a világ felé és a világban feladatokat lát meg. Aki hisz, az meglátja Isten dicsőségét és azután munkálja Isten dicsőségét a világban.

Tagadhatatlan, hogy a hívő keresztyénben van bizonyos nemtörődömség azzal szemben, ami a világban a világ fiai részéről történik. Sok minden, amit a hitetlenek lelkendezve hirdetnek, magasztalnak és cselekesznek, egészen hidegen hagyja. Mert nem szereti a világot. Aki a világot szereti, az egészen másként érdeklődik és viselkedik a világ iránt, mint a hívő keresztyén. Az a szeretetével még nagyobb nyomorúságba viszi a világot. A Krisztus nélkül élők, az ujjá nem születettek, a pogányságukban megvakultak és süketek cicomázzák a holt-tetemet, cifrázzák a sirokat, kifestik a koporsókat. Egyre jobban belekergetik a világot az anyagi, erkölcsi és szellemi csődbe. Egymásután hozzák világra idéltlen magzataikat: politikában, gazdasági életben, erkölcsi területen. A zürzavar és a nyomorúság csak annál nagyobb. Krisztust a sarokba állítják, hol fel-diszitve, hol megrugdosva. Az élet azonban mégis Krisztusnál van. Rajta kívül nincs élet, nincs üdvösség. Nála van a feltámadás ereje.

Ez fáj a pogány szívnek! A feltámadás. Ezt nem akarja bevenni az emberi gőg. Rűg, kapálódzik annak elismerése ellen, hogy ő halott, hogy ő hulla és már szaga van. Pedig aki ujjá nem születik, az nem látja meg az Isten országát. Ujjászületésre van szükségünk, mert holtak vagyunk bűneinkben. Ez az igazság. Az ujjászületés pedig a Jézus Krisztusban van. Ez az üdvigazság. Ha hiszed, nem szabadultál ugyan ki ennek a földi

létnek korlátai és bilincsei rabságából, de másként viselkedsz ezekkel a korlátokkal szemben. Megmaradsz az emberek közt, akik nagyobbbrészt hitetlenek és hullák, de másként élsz, munkálkodol köztük, mert felismered életed nagy és egységes célját: Isten dicsőítését az ujjászületett szív szeretetének munkássága által.

Németh Károly
lébenyi esperes-lelkész.

Az Úr mérlegén.

Ötvened vasárnap.

Márk 10, 35—45.

Nincsen nap, de talán pillanat sincs, melyben ne mérnénk. Hiszen még a gondolatot is megmérjük, mielőtt szárnyra bocsátjuk, — szabad-e, jó-e, hogy kimondjuk. Mérünk a szemünkkel, a fülünkkel és minden szervünkkel. S mérlegre kerül a világon minden. Ami oly kicsi, hogy szabad szemmel még nem látjuk és ami oly messzeségben van, hogy pusztá szemmel már nem érzékeljük. Mértékre kerül a tenger mélye, a csillag magassága, a fény száguldása, a test forrósága, amikor ijesztő lázrózsák nyilnak féltett, jóságos arcon; mértékre a vagyon, munka, a becsület, jellem, egy-egy hirtelen kiejtett szó... sokszor oly mérlegbe esik, hogy lángra gyúl és elhamvad benne oly drága kincs, amilyen a békesség...

És mérlegre kerül az örökösen méricskélő, mérlegelő becsüs is: maga az ember.

Van egy mérleg. A sok, többé kevésbé hamis mérleg között egy érzékeny, igaz, tökéletes mérleg: az Úr mérlege. Amikor egyszer a sírok nyilni kezdenek, amikor egyszer meglazulnak az ég eresztékei s lehull minden díszlet az ég kárpítjáról, — a teremtettség középpontjában megjelenik mennyei fényességében e mérleg. Erre a mérlegre felkerül minden lélek s ekkor lesz nyilvánvalóvá a te igazi értéked.

Bizonyosan érdekel, ki a nagy, — ki az első az Úr mérlegén?!

* * *

Egyszer Jakab és János, a két Zebedeus testvér Jézushoz járultak és mondának néki: „add meg nékünk, hogy egyikünk jobb kezed felől, másikunk bal kezed felől üljön a te dicsőségben.“

A tanítványokban nem ismerünk-e magunkra s a mindenkori emberre? Az emberre, aki a maga különböző elgondolása szerint, de kivétel nélkül elsőszere, vagy legalább nagyságra törekszik? Hiszen ez az ösztönszerű érzés benne él már abban a kicsi gyermekben, amikor királyosdit játszik... Mindegyik király akar lenni... És benne él minden felnőttben is. Az egyik

a színpadon kíván a főszerepben ragyogni. A másik az élet színpadán. Az egyik első szeretne lenni legalább a koldusok, a másik a pénzfejedelmek között. Az egyiknek minden álma bálkirálynőnek lenni, a másiknak titkos vágya talán a Nóbeldíj elnyerése. És lehetne-e a törtéetők célját felsorolni, kik az anyagi és szellemi világ fórumai vezető helyeire igyekeznek?

Az Úr Jézus megmondja, ki a nagy és ki az első az O mérlegén?...

1. Egy kérdésben válaszol először. „Megihatjátok-e a pohárt, melyet én megiszom; és megkeresztelkedhetek-e azzal a keresztséggel, amellyel én megkeresztelkedtem?”

A szenvedés elviselése, a kereszt miként való hordozása az egyik minősítés a mérlegén. Másutt ez Jézus ezen szavaiban jut kifejezésre: „aki fel nem veszi az ő keresztjét és úgy nem követ engem, nem méltó énhozzám.” (Máté 10, 38.)

A szenvedés útját már az első ember választotta a maga és utódai számára, amikor kilépett abból az összhangból, melyben Teremtőjével volt. Mert hiszen a szenvedés nem is más, mint az Istentől, aki minden jónak, szépnek és igaznak örök és tökéletes teljessége, — elszakadás és ennek a szakadásnak következménye. És az Istennek kegyelme és bölcsesége, hogy az ember maga választotta szenvedését gyógyulása és új élete lehetőségévé teszi. A szenvedés lett az az aranyfürdő, mely az ember meghomályosodott és beszennyeződött lelkét megszépítve hívja elő és a szenvedés lett az Isten kezében az az áldott kozmetikai eszköz, mely gyermekivé, derüssé, élettől csillogóvá varázsolja a büntől meghomályosodott, elfásult, sokszor koravén arcokat. Az Isten a szenvedést annyira kiemelte eszközei közül s megszentelte, hogy poharát s keresztjét odanyújtotta szent Fiának ajkára, illetve vállára, hogy e szenvedés és vérkeresztiség legyen az ember újjászületésének, Isten gyermekévé fogadtatásának s mennyei polgárságának eszközlőjévé, másrészt tökéletes példaadás a szenvedés elviselésére.

Nincsen ember, akinek vállaira ne nehezednék kereszt. Gondolok előbb arra a mi közös, súlyos nagy keresztünkre, a trianoni fekete keresztre. Nincsen ennek a hazának egyetlen gyermeke, aki egy-egy éles szögét, égető tövisét ne szenvedné. Nyomorúságának, kenyértelenségének, munkanélküliségének, idegőrlő ezernyi gondjának szilánkjai husba, életbe, — a szétzaggatottság nem szünő fájdalma szívbe vág. Sokszor pedig úgy tűnik fel e kereszt, hogy halálosan-ölelő két karjával özszeroppantja nemcsak e haza népét, de maga alá temeti bálványoltárokra épült minden kulturájával együtt a mai kor emberét, hogy azután sírja fölé állva hirdesse: a XX. század bűnös gyermekének a sírja.

S kinek-kinek megvan a maga külön keresztje. Talán egy frissen hantolt sírkereszt, talán valami gyötrő testi, vagy ennél még sokkal kínosabb lelki betegségnek keresztje.

Nincsen ember kereszt nélkül. Mert nincsen bűn nélkül. Csak egy volt. De Ő a legnagyobb keresztet, mindnyájunk bűne irtóztatós nehéz keresztjét vállalta.

Az a kérdés: vállalom-e én a keserű poharat, vállalom-e én bűneim keresztjét, vállalom-e az Úr Jézus ügyének keresztjét, vállalom-e az ő szent ügyéért — nagycsütörtöki fekete felhők usznak a levegőben — akár a mártíriumot is?!

Az Úr vállalta! Hű volt mindhalálig!

A tanítványok is vállalták. Már az Urral folytatott — a jelen igében kifejezésre jutott párbeszéd kapcsán is vállalták, amikor Jézus dicsőségét még sok földi vonatkozással és elgondolással szőtték tele... De vállalták egész lélekkel akkor, amikor a Szentlélek megvilágította lelküket és megértették egészen a Mester tanítását: „az én országom nem e világból való“. Vállalták mind azt a szenvedést, amit Uruk vállalt ő érettük a megáldoztatásig!

Vállalod-e te is a keresztet? És alázatos hittel és bizodalmas türelemmel és vigasztalódással, hogy „a mi pillanatnyi könnyű szenvedésünk igen-igen nagy örök dicsőséget szerez nekünk“. (II. Kor. 4, 17.)

Vállalom-e? Vagy ellenkezőleg?! Zúgolódással, hitetlenséggel, Istennel való szembehelyezkedéssel tetézem bűneimet s keresztm súlyát, hogy aztán összeroppanjak alatta?

Az élet művészetének egyik megnyilatkozása, a lelki emelkedettség utja, az Úr mérlegén való boldog elhelyezkedés: a keresztnek alázatos lélekkel, bizó hittel való hordozása.

De még nem elegendő! Még nem szabja meg a lélek valutáját. Dem dönti el a nagyság és az elsőség kérdését.

Az Úr Jézus ennél többet vár. Nem elégszik meg — bármilyen értékes legyen is — egy alázatosan és hittel viselt szenvedőleges étellel.

2. Ő egy állandóan tevékeny, aktív, magát adó, szolgáló életet vár, midőn ezt mondja: „aki nagy akar lenni közöttetek, az legyen a ti szolgátok; és aki közületek első akar lenni, mindenkinek szolgálja legyen.“

Más a világ lelke és más az Istennek lelke. Más a világ mérlege és más az Úr mérlege!

A világ mérlegén döntő és célra vezető: „aki bírja — marja!“ Ennek szellemében folyik a föld felszínén és méhében, a levegőben és a tenger mélységeiben a vérre és életre menő ádáz küzdelem. És áll a végnélkülinek látszó harc nemcsak a növény- és állatvilágban, hanem a szellem csodálatos vívmányainak boldogulásra és nem rontásra hivatott bűnös felhasználásával az emberek világában. Kaintól a világháborúig, melynek előbb szurony és mérges gáz, ma gazdasági megkötözés, életsorvasztó vám, kiuzsorázó kartell, hatalmaskodás és uraskodás az erkölcstana, — folyik a nagy, halálos birkózás.

Ezért olyan boldogtalan ma a világ. Mert önzés, tirannizálás a lelke. Lényegében mit sem változott azóta, amikor a

régi római cirkuszok porondján megjelentek a halálra ítélt rab-szolgák, hogy a császár és udvara gyönyörködésére megvívják halálra menő küzdelmüket.

... Ne gondolja azonban senki, hogy csak fejedelmek uralkodhatnak alattvalóik felett, győzők legyőzöttek, felfegyverzett népek megalázott, kifosztott népek felett.

Az uralkodás embertelensége ott fojtogat sokszor négy fal között olykor egy életen át családi körben. Márvány arcok, elhidegült szívek, álmatlan sorvasztó éjszakák, titkon elsírt könnyek, ijesztő némaság, halálos csend jelzi az utját. Uralkodás és harc nemcsak a tenger végeláthatatlan hullámai között folyik, hanem egy csep vizében is. Kisebb méretek között, de vonásaiban ugyanaz. Hatásában pedig mélyebb, megalázóbb és égetőbb. Az uralkodás legnagyobb tragédiái nem a világ piacán, de az otthonok falai között játszódnak le.

De bárhol is érvényesüljön és legyen bárki is áldozata az uralkodás pogányságának, akár egy nép, akár egy élettárs, akár egy inas gyerek, vagy egy gépíró leány, egy bánatos kis lelenc, vagy bárki függő viszonyban levő, — a hatalmaskodó nagy lehet a maga, vagy a világ szemében, de törpe és súlytalan az Úr mérlegén.

Itt másként van. Itt az a nagy, aki a világ szemében kicsiny és gyöngé. Az a hatalmas, aki szelid. Az a győzelmes, aki megbocsátó. Az az uralkodó, aki szolgál. Az Úr mérlegén az aranyszívű Tabithák, az Úr lábainál ülő és neki szolgáló Máriák és Márták, a hívő és csendességben munkálkodó nők, az Urban hatalmas és éppen azért alázatos lelkű férfiak s a szeretetben egymást megelőző családtagok a nagyok. Az Úr mérlegén nagy az, akinek meleg a szíve, annyira meleg, hogy lángra gyúl és áldozattá lesz s derűt, bizalmat, reményt, megelégedést s új életet tud lángrollobbantani. Nagy az, akinek Urban való öröme, mely lesugárzik arcáról, kicsendül minden szavából és megtetszik minden mozdulásából: boldog és boldogító szolgálat. Titkos fehér kéz... alig látható; oson, mint a tavaszi hajnal meleg esője, mely mégis ünneplő zöldbe öltöztette a kopár mezőt és rózsaszinbe a fák lombkoronáit...

Az Isten különös bölcsesége, hogy oly mérleget létesített, melyen nagy lehet mindenki egyaránt. Nagy lehet, ha csak oly szerény helyecske jutott neki e világban, mint az ibolyaszálnak a temető árkon; de legyen illatozó ibolyaszál! És nagy lehet akkor is, ha oly előkelő helyen áll őt, mint a büszke szirtre épült világító torony; de csak akkor, ha szórja a világosságot és utmutatója, védelme, melengetője annak, aki eltévesztette az utirányt s akit a hullámverés paskol és elveszéssel fenyeget. És az a legnagyobb a mérlegen és az az első az örökkévalóság síkjában, aki minél többet valósít meg a szeretet királyának és a szolgálat tökéletes eszményképének életéből, aki a legmagasabb erkölcsi törvényt elsőben magára nézve állította fel és tartotta kötelezőnek ilyképen: „az ember Fia sem azért jött,

hogy néki szolgáljanak, hanem, hogy ő szolgáljon és adja az ő életét váltságul sokakért.“

Amikor Jézus így tanítja egyrészt versengő, másrészt irigykedő és egymásra haragvó tanítványait, a megáldoztatás útján halad. Meghalni megy Jeruzsálembe. Feledve a maga keresztyét, most is szolgál. Szolgál a tanítványoknak. Mértani tanítja őket. Nyitogatja a szemüket. Néhány lépéssel odább a vak Bartimeusnak szolgál. Hirdeti neki a hit győzelmét s megnyitja testi szemei látását. S Jézus, aki a szolgálat oltárára helyezte nappalait és éjszakáit, — feláldozta mennyei dicsőségét, pihenését, odaállott minden emberi gonoszság céltáblájának és odaadott mindent, — megy, hogy még utolsó csepp vérének is felajánlja és mérlegbe tegye érettünk! Ime a szenvedés, a szeretet és szolgálat királya. Az örök Első. A Szent!

Jobb és balkezem fölül való ülés — mondja — „azoké lesz, akiknek elkészítettetett.“

Azoknak készítettetett el, akik nyomában járnak és lemásolják az ő életét.

Méred időnként testvérem a tested súlyát, méred szorongva a véred nyomását. Méred anyagi javaidat és szellemi kincseidet. Tarts próbamérést sokszor az Úr mérlegén?!

„Boldogok azok a szolgák, kiket az Úr, mikor haza megy vigyázva talál.“ (Luk. 12, 37.) Ámen.

Bakay Péter
apostagi főesp.-lelkész.

Mester és tanítvány sorsa a kereszt.

Böjt I. vas. (Vázlat.)

Mt. 16, 21—26. alapján.

Krisztus az ember sorsa. Úgy is, hogy a hozzávaló viszony, a vele szemben tanúsított magatartás meghatározza az ember örökkévaló sorsát. Úgy is, hogy az Ő sorsa példázza övének sorsát is. Krisztus és az övéi között sorsközösség áll fenn. Az Ő sorsa pedig a kereszt és „nem feljebbvaló a tanítvány az ő mesterénél.“ (Lk. 6, 40). A böjti időszak tehát hirdesse:

Mester és tanítvány sorsa a kereszt.

Ez a sors

1. isteni szükségyszerűség — emberi botránkyó;
2. ember értelme szerint elbukás — Isten bölcsesége szerint megtartatás, élet.

1. a) Jézus tudja és amikor elérkezik az ideje, tanítványait sem hagyja kétségben afelől, hogy Neki sokat kell szenvednie és meg kell öletnie. Így akarja az Ő mennyei Atyja, így akarja Ő is, mert tudja, hogy ennek a „kell“-nek a végrehajtása, beteljesedése isteni szükségyszerűség.

Nem úgy Péter. Erélyesen tiltakozik: „Mentsen Isten, Uram!” Jézus bejelentésén annyira megbotránkozik, hogy feledve van tanítványi alázatosság és szerénység.

b) A Jézus sorsában való osztozkodás minden idők tanítványira vonatkozólag isteni szükségyszerűség. „Ha valaki jőni akar én utánam, tagadja meg magát és vegye fel az ő keresztyét és kövessen engem!” Nem azoknak a különböző terheknek, szenvedéseknek vállalása foglaltatik ebben az isteni „kell”-ben, amelyeket az emberek „kereszt”-nek neveznek. Ez az elnevezés sokszor nagyon téves, sokszor közel jár a káromláshoz. A kereszthordozás helyes értelmezés mellett azonos az ember saját énjének megtagadásával. Amint a halálraitélt abban a tudatban vitte a vesztőhelyre a kereszterendát, hogy életének elérkezett utolsó órája, úgy az önmagát megtagadó Krisztus-tanítványnak abban a határozott tudatban kell eltekintenie egyéni vágyaitól, önös akaratótól, hogy az ő énje halott. Halott, hogy a saját „én” helyett Krisztus éljen benne. Ezt a kereszthordozást kívánja a Mester megmásíthatatlan isteni „kell” szükségyszerűségével! Ezt minden kedélyes, a dolgok kiélezésétől visszarettenő nyárspolgáris keresztyénséggel szemben minden félreértést kizárva hangsúlyozni kell.

A természetes ember számára a saját énjének megöklése, egyéni akarásának, vágyainak, kívánságainak megtagadása botránykő. Hiszen minden törekvése épen énje korlátlan „életének”, kiélésének megtartására irányul, féktelen akarásának nem a megtagadása, hanem engedelmes szolgálata útján. Jézus követése azért nem vonzó, mint ahogyan emberi nagyságoknak, az egyéni érvényesülésnek is kedvező, követése akárhányszor az. A keresztyénséget azért vádolják meg kiméretlenséggel, ridegséggel és tartják a boldogság ellenségének.

2. a) Hiszen az önmegtagadás keresztyének vállalása az ember értelme szerint csak elbukás lehet. Ezért tiltakozott Péter Jézus sorsának olyan kimenetele ellen, amely szerinte azonos lett volna az elbukással. Ő Jézusnak ugyanolyan vágyakat, célokat tulajdonított, mint amilyenek őbenne éltek, ezek pedig diadalmas messiási birodalom felállítására vonatkoztak. Ezeknek a reményeknek nem lehetett volna nagyobb csődjét elképzelni, mintha Jézus ellenségei ilyen rettenetes győzelmet aratnának felette, amilyenre Ő tanítványait előkészíti.

Pedig Isten bölcsesége szerint ebben az esetben nyer csak teljességet Jézus élete műve és nyer jutalmul „életet”. Az emberileg bukásnak minősített vég feltétele Jézus egyéni megdicsőülésének — szenvedésének és halálának bejelentésétől elválaszthatatlan feltámadásának is bejelentése —, de feltétele az emberi nem megváltásának, a megmentett lelkek életének a biztosításának is. Ezért az erélyes visszautasítás: „Távozz tőlem, Sátán! Bántásomra vagy nékem!”

b) Az embernek minden időben e világ megnyerése a szíve vágya. Ennek a vágnak száz és száz alakja van. Egy-

szer durván-nyersen érzéki gyönyörei után epekedik. Máskor a világ u. n. erkölcsi javai, hirnév, megbecsülés, tisztelet kivívása, érvényesülés minden gondolat, tervezgetés, munka, küzködés, áldozathozatal célja. Ha pedig eléretlen marad ez a cél, a meddő küzdelem úgy áll az ember szeme előtt, mint amely bukásba fult; ha az élet nem hozza meg a világ óhajtott javainak elnyerését, elveszettnek panaszolja az ember természetes eszejárása.

Ezzel szemben Isten bölcsesége így szól: „Aki elveszti az ő életét énérétem, megtalálja azt.“ Nagy nyereséggel jár az önmehtagadás keresztjének vállalása, a világ javairól való lemondás Jézus és a velevaló közösség elnyerésének javára — a kettő közül választani kell! (Mt. 6, 24.) —, vagyis nagy nyereséggel jár a természetes ember azon életének elvesztése, amely földhöz kötött vágyainak szolgálatában és azok teljessége felett érzett boldogságában áll, ha ez az elvesztés tudatosan, Jézushoz, Istenhez való tartozóság kedvéért történik. Ez nyereség „az élet“ a szó igazi értelmében. Az igazi élet a nyereség azért, mert a földiektől való belső függetlenségben és Istennel való tudatos közösségben folytatott élet olyan boldogságot és békességet nyújt, amilyent a világ elnyerése sohasem adhat, mert a világ minden öröme mulandó és a büntől többékevésbbé megfertőzött voltánál fogva fonák, tökéletlen. És igazi élet a nyereség, azért mert a Megváltóval való közösségben, Isten szolgálatában folytatott élet nem fenyegeti a lelket kárvallással, amint ez a veszély az én és a világ szolgálatában állandóan fennáll és így természetsszerűleg következik belőle a léleknek az örökkévalóság számára is a megtartatása.

Mester és tanítvány sorsa tehát kereszt, — de a kereszt útján megdicsőülés, megtartatás, igazi boldogság és üdv. A bőjt a kereszthordozásra kész tanítványok erősítésének, toborzásának is az ideje. Akinek a számára nem mulik el áldott eredmény nélkül, az meghajolva az önmehtagadás keresztjének isteni szükségyszerűsége előtt egy ideig és örökkévaló megtartott életben megtapasztalja annak isteni bölcsességét.

Budaker Oszkár
soproni lelkész.

Anyai szeretet.

Bőjt 2. vas.

Máté 15, 21—28.

Pál apostol az I. Korinthusi levél 13. részében a szeretetről valóságos dicsőítő éneket, szárnyaló himnuszt ír. A szeretetet sokszor megzengedezték már a költők, írtak róla gyönyörű, magasztos ódákat; de erőben, a gondolatok bőségében és az érzés mélységében csak nagyon kevesen vetekedhetnek az apostollal. A kananita asszony története azonban, mint az

anyai szeretet dicsőítése, méltán állítható egysorba a korinthusi levélnek 13. fejezetével. Amint külső formáját tekintve próza az, úgy ez is egy egyszerű történet csupán; tartalmilag, bensőleg azonban mindakettő a legigazibb, legragyogóbb költészet. Amilyent csak az élet tud felmutatni s csak az érzésektől telített, túláradó szív képes alkotni.

Pál apostol a vagyonnak és tudománynak fölébe helyezi a szeretetet, amely túlél minden más földi dolgot és emberi tulajdonságot, mert soha el nem fogy. Tirus és Sidon is, amely két város valamelyikéből való volt ez asszony, vagyonos, gazdag volt; s mint élénk kereskedő és a Földközi-tengeri forgalomba bele eső városok bizonyára az akkori műveltségnek megfelelő fokán is állottak. De ezekből a földi, anyagi viszonyokból mint emelkedik ki ennek a nőnek a nagy önfeláldozó szeretete. S midőn az a régi gazdagság és tudás, műveltség mind megmegsemmisült, hogy korunkra már a puszta halovány emléknél egyéb nem maradt belőlük: ennek az asszonynak a története az evangéliummal együtt az egész világon prédikáltatik és örökké fog prédikáltatni. Oly hű és életteljes vonásokkal van megrajzolva alakja, hogy szinte kilép a sorokból s megelevenedik előttünk... Az apostol hosszútűrőnek mondja a szeretetet, amely nem kérkedik s nem fuvalkodik fel: s kérdem, kell-e nagyobb türelem, mint ezé a szegény, gyermekéért remegő édesanyáé; nagyobb megalázkodás, mint amilyenre ő képes? Az apostol szerint a szeretet nem keresi a maga hasznát, nem gerjed haragra: ez az asszony sem magáért könyörög, hanem beteg, szenvedő gyermekének a meggyógyulásáért s a látszólagos kiméretlenségre és hideg, sértő elutasításra sem pattan fel megbántva, haragra indultan. Az apostol szerint a szeretet mindent hisz, mindent remél, mindent eltűr: nézzétek, hogy tűri ez az asszony a testi arculcsapásnál is sokkal fájóbb, sebzőbb megszégyenítést. Mert reméli, hogy anyai fájdalomra végre is megköt, megindítja Dávid fiát; mert hiszi, hogyha dorgálja, ostorozza is, de lehetetlen, hogy teljesen és véglegesen ellökje magától.

Ezt az anyai szeretetből táplálkozó, az anyai aggodalom ekéjével felhasogatott és megporhanyított szívből fakadó s az anyai fájdalom könnyeivel megöntözött, minden akadályon győzelmeskedő hitet jutalmazza az Úr, amikor a meleg elismerés szavaival fordul hozzája: *Óh asszony, nagy a te hited! Legyen neked a te akaratod szerint.* De mikor Jézus ezt a hitet kiemeli, egytuttal hallgatólagosan megdicséri a mögötte és benne meghúzódó édesanyai szeretetet is, amely azt a kananita asszonyt odavitte, szinte hajtotta, űzte hozzája s büszkeségét megtörve porba roskasztotta a térdeit előtte; amely szeretet nem tágított, míg meghallgattatást nem nyert, míg reménye nem teljesült s hite valósággá nem változott.

Érdemes és tanulságos ezzel a könyörgő, megalázkodó s diadalmas anyai szeretettel részletesebben is foglalkozni...

Egyszerű kis szoba. A fal mellett ágy, benne súlyos-beteg fiatal leányka. Az édesanya fájdalomtól megkövült arccal és gondoktól barázdált homlokkal hajol szenvedő, pihegő gyermeke fölé. Tehetetlenül nézi kínos vergődését, amint nyugtalanul dobálja magát fekhelyén; szívébe nyilallik minden szava, amint emésztő magas lázában félrebeszél s rémlátásoktól gyötörtetve ijedten felsikolt. Hogy váltaná meg a szíve vérén, a saját életével a szenvedéstől, a reá leselkedő haláltól, ha lehetne. De hasztalan minden. Hiába fordult az orvosokhoz, hiába imádkozott bálvány-isteneihez. Azok is, ezek is tehetetlenek. Nincs sehol segítség, mentség a számára. Ekkor meghallja, hogy Jézus arra jár a vidékükön. A názárethi rabbinak a neve s csodás gyógyításainak a híre már elhatott ide is. Szívében fellobban a hamvadó remény: hátha. S nincs tovább maradása. Édesanyai fájdalma, aggódása űzi, a remény hívja, csalogatja. S amint meglátja a tanítványoktól kísért, már el is haladt kis csapatot, messziről kiáltoz utánuk: *Uram, Dávidnak fia, könyörülj rajtam!*

Nem ismertek-e reá ebben a képben ti édesanyák, saját magatokra!? Óh bizonyára küzületek is állott már nem egy betegágy mellett, mikor szorongó félelem és a szalmaszálhoz is kapó remény közt virrasztotta át az örökkévalóságnak tetsző, hosszú, kínos éjszakákat; mikor lélekbemarkoló érzéssel ébredt a tudatára annak, hogy emberi erő, tudás és akarat mily tehetetlen újtját állni annak a sötét, romboló hatalomnak, melynek érintésére lehervadnak az arc rózsái, megszűnik, megáll a szív dobogása. Amikor az emberi gyarlóság és tehetetlenség érzése imára kulcsolja a kezeket s a szív mélyéből buzogatja elő az esengő szavakat, a rimánkodó kérést: „*Uram, könyörülj rajtam!*” Istenem, segíts meg; irgalmazz, kegyelmezz! Óh nem azok az igazi hősök, akiknek fejét koszorúval övezi a világ s nevét aranyba, márványba vésve adja át az utókornak a történelem: a legnagyobb hősök ott teremnek a sóhajtól, jajtól telített szobákban; az igazi félelmes harcok ott folynak le a betegágyon s a betegágy mellett. Azért ti gyermekek, mikor a történelmet lapozgatva feldobog a szívetek s kipirul az arcotok az ott leírt nemzeti dicsőség és hősiesség hallatára s olvasására: gondolatok arra, hogy értetek is mennyi harcot vívott, mennyi lelket vérző, szemeket könnybefürösztő nehéz küzdelmet állott ki az az édesanyai szív. S ha erről a harcról nem is szól a történelem, de szóljon, beszéljen a ti hálátok és kegyeletes visszaemlékezésetek.

Mikor az az evangéliumbeli asszony kérésére nem kap választ, mintahogy nem kapott az ő bálványisteneitől sem: nem fordul vissza, nem csügged el, nem adja fel a reményt. Meggyorsítja lépteit, futásnak ered, hogy utolérje a távolodó menetet. A hosszú ápolás, a sok álmatlan éjszakázás kimerítette teljesen az erejét, de most mintha szárnyai nőttek volna, szinte repül, hogy minél kevesebbet mulasszon, hogy a percek is

siettesse. S mikor odaér, egyrészt a testi kimerültségtől, másrészt az anyai fájdalom és gond terheitől megroskadnak, lerogyanak a térdei; Jézus lábai elé borul s úgy rimáncodik szívrehatóan: *Uram, légy segítségül nékem!* S mikor Jézus hitét próbára tevő, látszólagos kiméletlenséggel utasítja el magától s önrizetében sérti meg azzal, hogy kóbor ebekhez hasonlítja, a nemzeti büszkeségén és hiúságán végigvágó korbácsütésre megvonaglik egy percre a teste, de ekkor odarajzolódik lelki szemei elé a betegágy s fülébe zúg halállal vívódó gyermekének, nehéz, pihegő nyögése: s még mélyebben omlik a porba. Hiszen az elutasításból szíve kiérzi, hogy most nem a képességihiányon múlik a segítség, mint eddig az ő bálványisteneinél, hanem az akaraton. Mert Jézus szavai azt jelentik: *En tudnék ugyan segíteni, de nem akarok; mert nem vagy rá érdemes.*

S most, erre kezdődik meg az igazi tusa, az elszánt küzdelem, mely hasonló Jákóbnak a Jabbok folyó mellett az Úr angyalával vívott tusakodásához. A szegény asszony elállja Jézusnak az útját, meggörnyedten átkarolja a lábait: *Igaz, hogy nem vagyok érdemes, elismerem; de én beléd kapaszkodom s nem bocsátlak el, míg meg nem áldasz engemet. Utadat csak rajtam, anyai fájdalomtól meggyötört, összetört testemen keresztül folytathatod tovább; mert én előled ki nem térek. Te nem akarsz, de én akarom!* — Luther imája lehetett méltó párja ennek, amikor a történelem feljegyzése szerint a nagybeteg Melancthon ágya mellett ily erős hittel és csüggedetlen kitartással imádkozott: *Uram, Te nem veheted el őt tőlem; reá még szüksége van a Te ügyednek; Neked meg kell hallgatnod az én kérésemet.* S az erős akarat végre is győzött. Az Úr még csak ki tudta mondani a látszólag hideg, kiméletlen szavakat; de érezte, hogy az előtte térdeplő édesanyát átlépni minden próbára tevésnél több és súlyosabb volna. S megszólal szeliden, mintha a tulajdon édesanyjához szólna; szavaiban ott izzik a gyermeki szívnek a melege, de ott van egyuttal isteni hatalma is: *Óh asszony nagy a te hited! Legyen a te „akaratod“ szerint!* Lehet-e ennél szebben, meghatóbban rajzolni az édesanyai szeretet nagyságát!? A költő a szeretetről így énekel: „Szeretet a világ megváltója, Ez fedi a bűnt, az árvát ez óvja. Ez ad kenyeret a koldus kezébe, Az elhagyottnak ez a menedéke. Egy, csak egy szentség van a világ felett, Örökkéig tartó: a szeretet“ (Szabolcska). De a szeretetnek is többféle változata, faja között a legigazibb valóság az édesanyai szeretet. Szép a baráti szeretet, mely két rokon gondolkozású és érzésű lényt összefűz; de a legnagyobb barátság is hányszor borul fel és szakad szét holmi csekélység miatt. Szép a szerelem, mely ifjut és hajadont, férfit és nőt egy test-lélekké forraszt; de a szerelmet is sokszor csak egy hajszál választja el a gyűlölségtől. Szép a hazaszerelem; de a Coriolanusok és Ocskayak példája mutatja, hogy gyakran egy kis félreértés, sértett hiúság miatt a haza védelmére felemelt kar mint válik támadóvá. Szép a vallásszeretet; de a

történelem tanúsága szerint hányszor tesz az elfogulttá s ez az elfogultság hányszor emelt máglyát a másvallásuak, a más nézetet vallók számára. Minden más emberszeretetnek van és lehet feltja, hiányossága; csak a szülői, az anyai szeretetnek nincsen. Képes az mindent eltűrni, elszenvedni gyermekéért. A rosszaságra melegséget keres, a hálátlanságot megbocsátja. Az életnek minden terhét, küzdelmét magára veszi, csak gyermekét láthassa és tudhassa szerencsésnek, boldognak.

Egy régi legenda szerint „Volt egyszer egy legény, az esztét vesztette. Szeretett egy leányt, de az nem szeretette“. A leány, hogy próbára tegye hűségét, hozzá való szerelmét, azt kívánja tőle, hogy hozza el néki édesanyjának a szívét. A szenvedélyétől megvakított ifjú rááll a szörnyű kérésre. Egy borzalmas éjszakán megöli az édesanyját, kivesszi a szívét. „És amint azt vinné futva, iramodva, felbukik és a szív elgurul a porba. És amint elgurul, Egyszer csak fenszóval, Im hallja a legény, hogy a szív megszólal. Megszólal a szív sírva, panaszosan: Jaj, nem ütöttem meg magadat, fiam“. Nézzétek, ilyen az édesanya, ilyen az anyai szeretet! Sohasem magára tekint, magára gondol; hanem a saját boldogsága, vére, élete árán is mindig csak a gyermekére, annak örömére és boldogságára.

De az anyai szeretet nemcsak hogy a legigazibb, legtisztább minden más érzés között, hanem a legegységesebb is. Vannak népek, melyek nem tudják, hogy mi az a hazaszeretet, mi az a barátság, melyeknél a szerelem és házasság is csak üzlet, adás-vétel. De a legvadabb, legpogányabb, legelmaradottabb, legműveletlenebb népek között is megható nyilvánulásait találjuk a szülői, az édesanyjai szeretetnek. Egy amerikai földrajztudós, William Kirdy éppen vissza térőben volt expedíciójának az élén, mely a Hudson-öböl ismeretlen részeit kutatta föl, mikor egy véres, sebekkel borított, elgyengült indián asszonnal találkozott, aki könnyezve, kétségbeesett szeretettel szorította magához pár napos csecsemőjét. Az amerikai tudós azonnal gondos ápolás alá vétette az asszonyt és kérdéseket intézett hozzá: hogyan került arra az elhagyott tájra, mely a legközelebbi indián falutól is száz mérföldre esik. Az indián anya pár szóval megmagyarázta, hogy az a törzs, melyhez ő tartozik, harcba keveredett egy másikkal és nekik menekülniök kellett. Ő is együtt futott a menekülőkkel, de utóbb elmaradt tőlük és így került arra az elhagyott pusztaságra. „És a sebek, — kérdezte a tudós, ezeket bizonyára a harcban kaptad?“ „Óh nem, — felelte mosolyogva a nő, ezeket a sebeket én ejtettem magam a saját kezemmel“. S egy halász horgot emelt fel a földről és a tudósnak nyújtotta: „Nézd uram, ezt a darabka húst, amelyet a horgon látsz, egy fél órával előbb vágtam ki a karomból, mielőtt rám találtál“. A tudós és kísérete iszonyodva nézett az asszonyra, de ő mosolyogva magyarázott tovább: „Három nap óta éheztem már, emléim teljesen kiapadtak, ezt a drága apróságot pedig az éhhalál szörnyű réme fenyegette.

Mit tehettem volna mást? A saját testemből vágtam ki néhány husdarabot; azt tettem a horogra és csakugyan sikerült néhány halat fognom... A tudós és kísérete mélyen meghihletődve hallgatták az indián anya megrendítő vallomását és néma tiszteletük jeléül önkénytelenül is leemelték kalapjukat (Pehm: Az édesanya).

Bizony az édesanyai szeretet olyan szent, magasztos valami, amely megérdemli, hogy az ember kalapot emeljen előtte; vagy legalább is az annak tárgyát képező gyermek a legnagyobb hálával viseltessék mindenkor iránta. Mert ennek a szeretetnek köszönhet Isten után legtöbbet. Azt tartja egy közmondás: „Apádnak köszönheted azt, amid van; anyádnak, ami vagy“. Rövid kis mondás ez gyermekek, könnyen megtarthatjátok; tartsátok is meg s ne feledjétek el soha: egy egész életre szóló intelem, tanács foglaltatik abban számotokra. De nemcsak megszívlelésre és követésre méltó tanács és intés, hanem nagy örök igazság is. Mert hogy az ember mivé lesz, hogy mint ember hogyan állja meg helyét az életben, hogy lelkülete és jelleme mily irányú fejlődést vesz és hogyan alakul: arra nézve legdöntőbb az édesanya befolyása. Nagyon szépen és igazán mondja a költő (Szabolcska): „Mikor egy-egy romlott embert láttok, Aki magának is másnak is átok; Akinek sohsincs egy tiszta indulatja: Sirassátok meg szegényt, mert nem volt édesanyja. — S ha mikor a szívünk megtelik jóssággal, A szemünk könnyüvel, lelkünk imádsággal, Mikor egy-egy nemes tettet vizünk végbe: Csókoljuk meg édesanyánk lába nyomát érte!“
Amen.

Kiss Samu
nagybarátfalui lelkész.

Március 15.-e.

126. zsoltár.

Jó tíz éve már, hogy úgy kell ünnepelnünk március 15.-ét, legszebb szabadságharcunk dicső emlékezetét, minthogyha az édesanyánk betegágya mellett köszöntene ránk egy szépemlékű évforduló. Nem veszitek észre, hogy valami bággyatag fásultság mintha meglassította volna a Talpra magyar robajos ütemét, nem látjátok, hogy a magyar nyomorúság, mint egy fekete gyásztakaró ráborul a zászlónkra, hogy ne tudjon olyan repesve lengeni; ezért olyan bőjti, ezért olyan szomorodott jó tíz éve már márciusi ünneplésünk.

Egységes szép Nagymagyarország született meg ezen a napon, oh de milyen nehéz örülni annak, ami csak volt és újra elveszett; a szabadság született meg ezen a napon, oh de ezek között a fullasztóra hurkolt, összeszűkített országhatárok között milyen nehéz szabadságról beszélni. A mi emlékezésünk az árvagyermek emlékezése, akit daliás apjára csak egy sírkereszt emlékeztet; a mi emlékezésünk a szomorú édesanya emléke-

zése, akinek drága katonafiából nem maradt más, csak az emlék, meg egy vérfoltos katonacsákó; a mi emlékezésünk a didergető, havas téli éjszakák koldusaié, akiknek a régi szép napokból, barátokból, dús asztalokból semmi se maradt, csak a rongyos kolduscondrák, csak a koplalás és az éjszaka.

Ámde nekünk mégis, vagy tán éppen azért áldott ez a nap. Régen, mikor dalos kedvvel tudtuk ünnepelni ezt a napot, nem volt más nekünk ez a nap, mint tavaszi virág a süvegünk mellett, most pedig, mikor lehajtottabb fejjel, csendesebb ajakkal tudjuk csak ünnepelni, — életszükséglet lett számunkra március idusa. Testvér, arra kérlek, hogy ne süvegdísz, hanem lelki kenyér legyen neked ez a nap, ne hangos ajak, hanem befelé néző szem, ne frázisokba vesző szavalás, hanem csendes imádság.

Az ótestamentom történeti könyvei olyanok, mint hatalmas kőlapok, amelyekre fel van vésve egy nép küzdelme, véres csatái, történelmi élete. A prófétai könyvek meg olyanok, mint hatalmas vásznak, amelyekre a próféták Istentől-szentelt fantáziája váltakozó nagy képekben felfestette a zsidó nép nagy bűneit, kemény bűnhődéseit, boldogabb jövődjét. A zsoltárok könyve pedig olyan, mint egy mélyen zengő magános hegedűhúr, amelyen játszik egy nemzet lelke, egyszer örömmel, máskor busulással, oh többször busulással, mint örömmel. Ezért érezzük a 126. zsoltár olvasásakor, mintha a régi magyar regősök lantja pengene felénk lélekbemarkoló rokonzendüléssel. Ez a zsoltár olyan, mint a mi márciusunk: tele van örömmel és tele van sirással. A zsoltáríró szeme előtt elvonul a múlt, jelen és jövő. Mindegyikben lát valamit.

1. A múltba néz és meglátja az *Istent*, ezért a szava egy nagy hálaadás lesz. Lát izzó csatákat, fényes diadalmakat, rab-ságba hurcolt zsidók boldog megszabadulását, lát hősöket, Mózeseket, Gedeonokat, Sámsonokat és Dávidokat és zsoltára elején mégis egyetlen, hatalmas nevet említ, arra helyez minden hangsúlyt, mikor így kezdi: „Mikor az Úr visszahozta a Sion foglyait.“ Csodálatos, drága történeteszemlélet. Hősökön, vezéreken, történelmi és földrajzi helyzetalakulásokon, győztes csatákon, de még vérbefulladt vesztéseken keresztül is meglátni egy figyelő kegyelmes orcát, észrevenni egy intézkedő hatalmas kezét: az Istenét és azt mondani: „Mikor az Úr visszahozta a Sion foglyait, akkor, akkor hatalmasan cselekedett velünk az Úr.“

Mi ismerjük a magyar kard hadverő erejét, ismerjük a magyar katona halálig való drága hűségét, ismerjük a magyar zászló mocsoktalan tisztaságát, ismerjük a Széchenyiek, Kossuthok, Petőfik acéljellemét és lánglelkét, ismerjük a 48-as ifjúság lobogó honszerelmét, akik tépetten, rongyosan, mezítlábas sápadt nyomorúságban is tudtak menni előre dübörgő csatákba, halálaratásra, ismerjük, tudjuk és áldjuk, de mindenben felül ismerjük az Isten erejét is, aki adott nekünk kardot, tiszta zászlót, Petőfit, Kossuthot, Kárpátot és honvédet, szabad sajtót és Talpra magyart.

Multba tekintő magyar testvéreim, hadd kérjelek hát, hogy ezen a napon nemzeti multunk dicsőséges és fájdalmas örülni és megsiratni való minden eseménye mögött lássátok meg az Istent, hogy legalább ti, a templom népe tudjátok mondani egy szívvel-szájjal: „Hatalmasan cselekedett velünk az Úr!”

A 126. zsoltár írója a multba tekintve nemcsak arról tesz hitvallást, hogy Isten áll a történelem kormánykerekénél, hanem arról is, hogy amit az Úr cselekedett, azt hatalmasan cselekedte. „Hatalmasan cselekedett velünk az Úr!” Nézd csak testvér, ez a könnyel-vérrel megírt magyar történelem egy zengő demonstráció arról, hogy velünk is hatalmasan cselekedett az Úr. Nemcsak akkor cselekedett hatalmasan, mikor „magyar tenger vizében hunyt el észak, kelet, dél, nyugat csillaga“, hanem hatalmasan cselekedett akkor is, talán akkor cselekedett a leghatalmasabban, mikor a sír szélére jutott ez a nemzet s az Isten odaállt melléje féltve szeretve s azt mondta néki: „Vedd fel a te nyoszolyádat és járj.“

Egyszer Magyarország színe-virága ott maradt a Mohi pusztán, mérgezett nyilakkal lekaszálták őket Ázsia hordái. És lám az Isten, mint egyszer Ezékiel látomásaiban, rálehel a Mohi pusztára fehérülő csontjaira és megéledtek azok, rátekintett erre a tatárdulta koldus földre és feltámadt Magyarország. Aztán Mohácsnál újra széttörött a nemzet egy rettentő, véres katasztrófában és mégis meggyógyult, tovább élt. Mivel magyarázod? Véletlen magyar szívósság, külföldi mankó, amely hónunk alá nyult? Oh nem, hanem hatalmasan cselekedett velünk az Úr! — Ez előtt száz esztendővel is olyan volt ez a nemzet, mint egy fagyott lethargiába szédült nagy beteg. S akkor egyszerre jönnek a nagy magyar hazafiak, nagyobbak és többen, mint valaha. Honnan jöttek a hősök, a nagy államférfiak, költők, bölcssek?, akiknek izzó lelkén újra programot tudott adni e halódó nemzetnek, — hatalmasan cselekedett velünk az Úr!

A zsoltáríró ebben az ígében nemcsak azt fejezi ki, hogy hatalmasan cselekedett az Úr, hanem azt is, hogy érdemetlenül cselekedett velünk. „Mikor az Úr visszahozta a Sion foglyait, olyanok voltunk, mint az álmodók.“ Visszahozta az Úr Sion foglyait, pedig nem is várták, olyan hirtelen jött és olyan kegyelmesen, hogy nem akartak hinni a szemüknek. Olyan volt az egész, mint egy szép hajnali álmom. S mikor mégis valóságnak bizonyult a szép álmom, akkor szinte extatikus öröm fogja el a zsidókat. Ebben pedig benne van az érdemetlenség elismerése. Ennek a zsoltárnak a hátterében a babilóni fogságra való hurcoltatás áll, az a szomorú idő, amikor odalett a templom, odalett a város s babilóni katonák, mint egy csordát úgy terelték a fogság felé. S a zsoltáríró utólag is érzi, hogy ezt a fogságot ők megérdemelték, mert bűneik büntetése volt az s ha mégis megszabadultak belőle, az az Isten kegyelme volt csupán.

A magyar történelem elejére főcím gyanánt nyugodtan oda lehetne írni azt hogy: kegyelem. Nem az az igazság, hogy jók

voltunk, derekak és szívósak, azért maradtunk meg, hanem az az igazság, hogy Isten mindig érdemünkön felül bánt velünk. Próbáld összerakni a magyar bűnöket s rakd melléje a magyar erényeket s akkor meg fogod látni, hogy bizony kegyelmesen cselekedett velünk az Úr!

2. A mult után jelenbe néz a zoltáríró. S mikor ezt teszi, ajkán elhallgat a nevetés, mert a jelenben meglátja szenvedő véreit és ezért imádság lesz a szava. Mikor írta ezt a zoltárt, úgy látszik még csak az első trászport zsidó fogoly tért haza, akik ott maradtak továbbra is szomorú fogságban azokra gondol a zoltáríró, mikor azt mondja: „Uram, hozd vissza a mi foglyainkat, mint patakokat a déli földön.“ Testvéreim! ti jól tudjátok, hogy nekünk is vannak foglyaink. Elhurcoltatott, idegen igába tört, szomorú magyarok. Szabadság ünnepeén gondolsz-e rájuk, tudsz-e értük imádkozni, hogy Uram hozd vissza őket, mint patakokat a déli földön. Északról, délről, nyugatról, keletről mind a magyar foglyokat, akik egyek velünk a nyelvben, vérben és a lélek közösségében.

Egyáltalán nem hangzik már a füledbe nagyon unalmasnak ha megkérdezik tőled, hogy fáj-e néked Erdély és a végek? Nézd meg a magyar utcát: autók robognak, robotos, közönyös emberek járnak, mit gondolsz: fáj ezeknek az embereknek a magyar veszteség? Nézd meg a magyar életet: őrült lepkeánc az sátáni tüzek mellett, önzés, törtetés, bűn, cifraság, mit gondolsz: fáj itt egyáltalán valakinek, hogy Erdély, Bánát, Kassa, meg Pozsony elveszett? Nézd meg a magyar ifjúságot, nézd meg önmagadat, meglátszik mirajtunk egyáltalán, hogy foglyaink vannak? Szomorúbb egy árnyalattal az örömünk, hívebb a munkánk, forróbb az imádságunk, hogy minekünk foglyaink vannak?

Testvér! tedd össze a kezedet és imádkozd el a zoltáríró után, hogy „Uram, hozd vissza a mi foglyainkat, mint patakokat a déli földön“, minket is hozz vissza nehéz fogságunkból, bűnünk rabságából.

3. A mult után előre tekint a zoltáríró s akkor meglátja a szebb jövőt s ezért bizó reménység lesz a szava. „Akik könnyhullatással vetnek, vigadozással aratnak majd, aki vetőmagját sírva emelve megy tovább, vigadozással jó elő kévéit emelve.“ Mikor hazajöttek a Sion foglyai, megkezdődött egy kemény, kockázatos, szinte kilátástalannak látszó munka: felépíteni a régi falakat, visszavarázsolni a régi Jeruzsálemet. Szomszédok gúnyolták, támadták őket, látszólagos sikertelenségek csüggesztették, mégis dolgoztak: kard volt az egyik kezükben, a másikban vakoló kanál, szemükben könny, de a szívükben hit, nőttek a falak s végre felépültek.

Milyen csodálatos, hogy ez a zoltár a zsidó restauráció munkásait a síró magvető képével jelöli. Szebben nem is jelölhette volna. Testvérek, mi se mondhatunk mást, mint hogy legyetek a magyar jövő magvetői. Nem lesz könnyű: aki itt

ezen az elvadult tájon, sziklás ugaron vetni akarja a magyar jövő magvait, keserves munkára vállalkozott, csak sírva emelheti vetőmagját.

Nincs keservesebb munka a magvetésnél. Mit kell birkózni a röggel, míg engedelmesen széttáruznak barázdává azok a makacsul összefogódzó hantok. Oh mit kell még törni majd ezt a magyar ugart, míg arra lehet bírni, hogy bogáncstermő ősi hajlamát ne a dudvának, hanem a tiszta búzának adja oda. Testvér: van-e elég akaratod és türelmed ahhoz, hogy magvetője légy a magyar jövődönék?!

Nincs kockázatosabb, kilátástalanabbnak látszó munka, mint a magvető munkája. Vet a gazda őszi dérben, hervadt, tarlott mezőn, pusztuló virágok, bucsuzó fecskék szomorú társaságában. A drága magvakat, miket elszór a földre, talán a gyermekei ajkától vonja el s rábizza őket sötét barázdákra, amelyekről nem tudhatja, hogy bölcsője, vagy koporsója lesz-e a beléejtett magnak. Nem tudja, hogy Isten terel-e majd a föld fölé harmatozó felhőket, megfürdeti-e majd a vetést remegő fénytengerben. Nem tudja: övé csak a munka és az aggodás. Mikor éjszakánként bevillog ablakán a villám, behallik távoli, messze felhők gyilkos moraja, mennyit kell aggodnia s ha jön a jégverés és földre paskolja minden reményét, akkor kisírni magát tönkrevet földje szélén s felnézni az égre s jövőre újra szántani, újra vetni, látod: ez a magyar jövő magvetőinek a munkája. Van-e elég hited, hogy magvetője légy a magyar jövődönék?

Nézz az Istenre s legyen akaratod, legyen türelmed és hited, elindulni síró magvetésre. Lehet, hogy mienk csak a vetés munkája lesz, más fog aratni. 48-ban is csak vetettek mi arattuk le a kalászát. Lehet, hogy mienk csak a könnyhullatás lesz, nembaj, az a fontos, hogy megéledjen itt egyszer a könnyek vetése, hogy legyen itt még szebb március, mint a mienk. Akkora lehet, hogy mi fáradt, síró magvetők elomlunk magunk is a barázdába, nem baj, csak jöjjön elő az új Magyarország, az ifjú magyarok, vigan emelve kévéiket ott, ahol mi sírva emeltük a vetőmagot.

Higyjetek!!! A szántóvető tud bízni, mer bízni a föld összeboruló sötét hantjaiban, mi ne mernénk bízni az Isten kegyelmes szívében?!

Nézz a multba és légy hálás, nézz a jelenbe és imádkozzál, nézz a jövőbe és indulj el!

S ha elindultál magvetésre meg fogod látni, hogy valaki megelőzőtt már a magvetésben. Egy áldott Magvető, aki réges-régen veteget már a magyar mezők és magyar szívek fölött. S akkor megérted, hogy az a legjobb magvetés a magyar mezőn, ha nem is magvető, hanem szántóföld leszel a Krisztus magvetése alá. Tárd ki szívedet, esengő tavaszos remegéssel hadd hulljon belé a Krisztus búzája. Meglásd, megérik majd boldog jövődöre, áldott aratásra. Amen.

Szabó József

győri püspöki másodlelkész.

A türelem lelke.

Bőjt 3. vas.

Luk. IX. 51—56.

Örök rejtelem és örök érdekesség előttünk, emberek előtt, az — ember. Mikor az ókori görög filozófia eljut odáig, hogy magát, az embert, az élő személyt, a minden hatások ütköző pontját és minden hatások elindítóját állítja az ismerő értelem fénycsóvjába, . . . mikor Diogenes meggyújtja lámpását és kiáll az athéni korzóra „embert“ keresni s mikor felírta, felvéste valaki az efézusi Diana-templom homlokára felfigyeltető, feleszméltető és megalázkodásra indító, némán is kiáltó intelmül: gnóthi seauton = ismerd meg tenmagadat, akkor egy rejtelmes világ felé tárult ajtó. E világ a mikrokozmos, mely éppen olyan titokzatos, soha egészében meg nem fejthető, rejtelmek rengetegét jelentő, mint a nagy univerzum, a makrokozmos: ennek a neve: ember. Vagy mondjuk más néven: lélek.

Örök rejtelem. Egy egész világ. Itt is vannak erők, melyek éppen olyan titokzatosan működnek, mint a tenger árapályát előidéző holdvonzás, vagy mint a föld-mágnesség, melynek tüneményes játéka, az északi fény.

Figyelem az embereket. Az egyik jön, mint mesebeli tündér, két kézzel rózsákat hintegetve, mosolyt fakasztva, boldogságot árasztva. A másik sötét és hideg, mint az óceán hullámain úszó jéghegy: közelében didereg a szív és megfagy a szeretet. Az egyiknek szemében maga a tiszta ég mosolyog, mintha angyalok nézegetnének ki rajta az égablakon, a másik sötét, mint ravatalos ház ablaka; mögötte sírás, panasz, mert ott lakik a — fájdalom.

Ezek jutnak eszembe, midőn a felolvasott evangéliumi szakaszba, mint keretbe foglalt jézusi szavakon tündööm:

„Nem tudjátok: minémű lélek van bennetek?“

1. Jézus nélkül — pusztítás és rontás,
2. Jézussal — építés és áldás az életetek.

1. Mikor az Úr testben itt járt e földön, az O szent személye olyan volt, mintha csodás mágnesként haladt volna át az emberek között: legott hozzáfűződtek, hozzátapadtak az övéi, az Ő vezérségét elfogadók, a Benne megjelent isteni kegyelmet boldogan megtapasztalók; de tüstént összetorborzódott az ellenzéke, a támadóinak, a gyűlölőinek sötét serege is. Őt, vagy szeretni kellett egész szívvel, teljes oddaadással, úgy, hogy Érette boldogan adták oda az életüket az övéi: vagy gyűlölni a poklok mélységes mélyével, konok engesztelhetetlenségével és gyilkos gonoszságával. Ő az örök Alternatíva, a nagy Vagy-vagy: vagy. Istennel, vagy ellen; vagy az Ég felé, vagy pokol felé; vagy építeni, vagy rombolni; vagy szeretni, vagy gyűlölni. Aki Őhöz szegődik, az megtanulja az arculverésért csókkal fizető megbocsátás gyönyörét, mely maga a menny-

ország. Aki Vele jár, az megtanul imádkozni azokért, akik háborgatják és kergetik. Akinek Ő lett az életmintája, az szeretni kezdi a gyűlölőit s áldani átkozóit, jó kenyeret szelni annak, aki kemény kővel fejbevágta.

Istenem! De gyönyörű, magasztos a Jézus szerint való élet, a Jézus szerint való lélek, a Jézus szerint való ember.

Ez a lélek van-é bennünk?... Feleljen meg mindannyiunknak a maga lelkiismerete.

Én elképzelem, amint a Jézus követői visszatértek s jelentették, hogy a samaritánus falu lakosai elutasították, talán gúnyjal elkergették, vagy ostorral, kővel megfenyegették őket s ajtót és szívet zártak előttük. Milyen szomorú keservvel, milyen fellobogó gyűlölettel panaszkodtak a Szeretethek: „Uram, tudni sem akarnak rólad; bezárták előttünk ajtaikat, mint a bélpoklosok előtt.“ Hallgatja ezt a két tűzember: Jakab és János. Egyszerre kilobban, kirobban a tűz ajkukon és szemükön: „Uram, akarod-e, hogy mondjuk: szálljon alá tűz az égből és eméssze meg őket, mint Illés cselekedett?“ Mert ők így akartak hódítani, utat törni, lelkeket, híveket toborozni.

De Jézus — megdorgálta őket. Megdorgálta, mint a Genezáreth tengerén a viharzó szeleket s azok szeliden elcsendesedtek. Boldogtalanok! Avagy ti így pusztítva, kénkövel, villámmal, perzselő lángokkal akarjátok a Mester előtt meghódítani a lelkeket? Megálljatok! Majd látni fogjátok arculverve és megcsúfolva, látni fogjátok a kereszbitóra szegezetten, vérét hullatva s hallani fogjátok: „Atyám, bocsáss meg nekik.“ Majd akkor lesztek az Ő tanítványaivá és akkor, amikor ti is így fogtok eltűnni, megbocsátani, békés szívvel elviselni minden kint, gyalázást és halált. Ez lesz a ti avatásotok, a ti áldott baptizmatok, mikor belemerültök az Ő szeretetébe, ebbe a tengerbe, nem, nem tengerbe, mert abban megfulladnátok, hanem ebbe az égbe, hogy benne éljete.

Az inquisitio lelke akkor született meg, amikor ezek a tűzesőt kérő tanítványok „szent“ haraggal rombolni, írtani, pusztítani akartak. Nem a Krisztus lelke ihlette, inspirálta azt. A történelem legsötétebb lapjaira írta az emlékezet, hogy mit tudott cselekedni, milyen engesztelhetetlenül tudott gyilkolni, milyen sátánt megszegyenítő leleményességgel tudott embereket gyötörni, halálra kínozni csak azért, hogy az „Egyház“ egysége és hatalma megmaradjon, hogy a kérdező értelem elnémuljon s a józan ész megfélemlítve megtagadja önmagát. Mennyi vér és gyász, mennyi sírás és boldogtalanság. Szörnyűségek, melyektől az ember idegei lázba esnek.

És ezt, amint e véreskezű „egyházvédők“ mondták: ad maiorem Dei gloriam, Isten nagyobb dicsőségére tették.

Hol volt ott Jézus szelleme, amikor kitépték a szerető szívek ölelő karjaiból az édes apát s vitték le a dohos börtönök mélyébe, a kínzó kamarák vérgőztől forró levegőjébe, amelyben

szitok és átok, nyögés és jaj reszketett. Hol volt a szeretet és kímélet, a józanság és fenség, amikor máglyák lángjaiba dobták a legértékesebb embereket, azokat akikben lélek élt, kérdező, kutató, ismerni akaró lélek?...

Az Úr e szavai: „Mert az embernek fia nem azért jött, hogy elveszítse az emberek lelkét, hanem hogy megtartsa,“ örök és szent tiltakozás minden *külső* kényszer, minden brutális anyagi erő és gonosz hatalom szerephez juttatása ellen a hit világában; mert itt csak az Ő lelkének van szerepe és tartalma.

De az Ő lelke

2. az építés és áldás lelke.

Szeretném, ha az egész világ evangélikus volna. Szeretném, ha a gyönyörű dómok sötét mélyén nem az elhaló „örök mécs“ hintoné vöröses fényét, hanem bevonulna oda, a hideg kövek, a színek és hangok művészi szépségei közé a legfőbb szépség, az — Ige. Szeretném, ha India országutjain nem a bágyadt halál-vallás árnyai vonulnának, hanem Ő, aki élet, út és igazság. Szeretném, ha Mózes és Illés népe, a zsidóság, leborolna a Mester lábai elé s boldogan kiáltaná: „És mi elhittük és megismertük, hogy Te vagy a Krisztus, a Messiás.“ Szeretném, ha Moszkva és Róma között híd épülne, gyönyörű, égig ívelő híd s azon át a béke és szeretet, a jóság és türelem angyalai sétálnának, mert e híd neve: evangélium. Szeretném, ha minden térd, angyalok és ördögök térde meghajolna a Bárány előtt . .

Ugy-e ti is? Ugy-e ti is így lelkesültök, így álmodtok szent álomlátásokat a világ megtéréséről?...

Hol vagyunk mi ettől?

Nincs haladásunk. Szomorú bűnvallással be kell vallanunk, hogy az atheizmus, a nyílt Isten-tagadás terjed, számbelileg szaporodik s a magát kereszténynek nevező világunk nem lett keresztényné, krisztusivá, szívében, lelkében, hitében és erkölcsében, sajtójában és művészetében, politikájában és filozófiájában. Mindenütt terjeng, nő az árnyék. A tanítványok serege még mindig kicsiny és csüggedező, félénk és ingadozó.

Ennek pedig nem lehet, nem szabad így maradni.

Nekünk hódítani kell. Embereket, lelkeket, szíveket és elméket. Művészeket és politikusokat, katonákat és vámszedőket evangélikussá, evangéliumivá, keresztényné, Krisztusivá kell tennünk.

De hogyan?... De hogyan? Tűzzel-é, mint Jakab és János, kik a samáriai falut fel akarták perzselni, mint Gomorrhát?

Nem! Vagy ha tűzzel, akkor az áldott, szent, égi tűzzel, mely olyan, mint a Mózes-látta tűz, amely nem égetett, csak égett, ragyogott, fényt és meleget árasztott.

Hódítani a megtartással. Lefegyverezni a szelidséggel. Istenhez téríteni imádkozó szent étellel. Jézushoz vezetni a jó-

sággal, azzal az ördögöt megszegyenítő, az ördögöt lefegyverező, megszentelő békességgel, mely a mártírok égi koronája volt.

Evangelikusok! Minémű lélek van tibennetek? A hódítás, a többségre törekvés, a halászás és térítésnek ama lelke, mely hozni fog áttérőket, gyarapítani fogja a statisztikánkat, vagy pedig az a lélek-e, aki „nem kiált, nem verseng, a törött nádat ki nem tépi, a pislogó mécset el nem fújja“, hanem segít, emel, szolgál, megbocsát, eltűr.

Az inkvizicióról szólottam. Hadd mondjam el néktek, hogy az egyik orosz író (Dosztojevszki: Karamazov testvérek) az inkvizíció közepébe állítja be Jézust. Éppen eretnekégetés van. A bámész tömegben megjelenik Jézus. Szól. Mit? Amit szólhat, csendeset, égit, magasztosat, kijózanító és megtérítő szavakat. Börtönbe vetik. Éjszakának idején bemegy hozzá a főinkvizitor. Beszélget Vele. Vitázik, szemrehányásokat tesz, majd felkiált: „Te is máglyára kerülsz.“ Jézus hallgat. S mikor a főinkvizitor lihegve elcsendesül, Jézus felkél a börtön közsámolyáról, hozzá lép és... és — megcsókolja.

Ez Jézus. Ez Ő. Ez, mert aki halállal fenyegeti, szidalmazza és átkot szór reá, Ő azt is, gyilkosát is keblére vonja.

Testvéreim! „Minémű lélek van bennetek?“

Pillantsunk Jézusra. Az Ő lelke van-e mibennünk?...

Bőjt van. Hintsünk hamut a fejünkre. Mea culpa, mea culpa! Én miattam, az én meg nem tért lelkem, az én keresztényietlen életem, az én Krisztusiatlan szívem miatt szenved vereséget az Isten országa.

Minémű lélek van bennetek?

Tudjátok-e mi a térítés, a Krisztus győzelmének módszere?

Ez: „Úgy fényljék a ti világosságotok az emberek előtt, hogy azok látván a ti jó cselekedeteiteket, dicsőítsék a ti menyeyei Atyákat.“

Övé legyen szívetek s győzni fogunk. Győzni bűnön, poklon, halálon. Ámen.

Duszik Lajos
miskolci főesperes-lelkész.

Jézus, az élet kenyere.

Bőjt 4. vas.

(Vázlat.)

János ev. VI. 47—57.

Laetare, örvendj! Időszerű ez a felhívás? Egyáltalán teljesíthető-e a mindenféle válságokkal telített jelenben? Ha valaha, úgy napjainkban lépten-nyomon tapasztalhatja az ember, hogy „erőnk magában mit sem ér.“ Megszégyenül minden jóigyekezet,

amely csak önjerejére támaszkodik, a népek tanácsában épúgy, mint az egyes ember életében. A rideg matematika törvényei szerint hiába keressük boldogulásunkat. Ha azonban egybekapcsoljuk a keresztyén hit matematikájának négy alaplát; vagyis nyomorúságunk gondoszlópaihoz ha hozzáadjuk az Úr mindenhatóságát, aggodalmaskodásainkból ha kivonjuk a holnapi napot, a rendelkezésre álló öt árpakenyeret s két halacszkát ha megszorozzuk az Isten áldásával s végül ha élelsorunkat elosztjuk az egy szükséges dologgal, akkor boldogító igazságként fogjuk tapasztalni, hogy „akik az Istent szeretik, azoknak mindenek javokra vannak.“ Ha igaz az axioma, hogy a történelem végeredményben nem egyéb, mint a hitnek harca a hitetlenség ellen, úgy megáll az a tény is, hogy győzelmet csak az arathat, aki célját annak segedelmével igyekszik elérni, aki elmondhatja magáról: „Én vagyok az út, igazság és élet.“ Aki őt követi, annak számára a legsúlyosabb problémák is megoldást nyernek, az el nem vész, mert az Úr az ő éltetője. Ezért mondja: „Én vagyok az életnek ama kenyere.“

I. Mit értsünk ezalatt? A kapernaumi zsinagógában nagy az izgalom. Nem csoda, hisz Jézus, aki előző nap 5 kenyérral és 2 halacszkával 5000 embert elégített meg, most ott időzik. Ján. ev. VI. 14—15. Az anyagiasan gondolkodó tömeg nem lát mélyebbre, csak a testi eledel kedvéért hódol az Urnak; de nem érzi a lelki táplálék hiányát s inségének végső okára, a bűnre nem gondol. Ma tán más a helyzet?! Mit ér a legnagyobb anyagi jólét, avagy a nyomorban lévön valóban mit lendít a segélynyújtás, ha a lélek kárt vall. Az irgalmasság lelke a lelken végzett irgalmasság. A mindennapi kenyérnél is szükségesebb az örökélet kenyere. De hogyan értendő ez? Effelett vitakoznak az 52. v. Anyagias elfogultságukban, testi kenyér utáni éhségükben sehogysem értik meg Jézust. Mered-e a kárhoztatás követ reájuk vetni; jobban érted-e meg te az Urat? I. Kor. lev. II. 14. Miként az akol ajtajának, avagy a Jákób kutjánál az élet vizének mondja magát az Úr, úgy ehelyen nélkülözhetetlen életkenyerének vallja magát. Krisztus nélkül nincs igazi élet, erő, öröm, boldogság. Teljes joggal nevezi magát így, Ján. ev. I. 4. és Kol. lev. I. 15—6. Földreszállta magában véve még nem elegendő üdvösségünkhöz, 53. v. Ezzel a golgotai keresztfán szerzett váltságra utal, „melyet én adok e világ életéért (51). Minden táplálkozásunk nélküle mit sem ér. 55. v. A legtöbb ember a gondterhes jelenben bizonynyal többre becslne egy zacskó gyémántot a kenyérral telt tarisznyánál. De jusson eszünkbe a sivatagban eltévedt s az éhenhaláshoz közeli vándor története, aki ott, a halál völgyében egy nagy zacskót talált. Mohón kapott utána, mert azt remélte, hogy kenyeret talál. Amint kibontá, rengeteg csillogó gyémántot látott meg. Fájdalmasan kiáltott fel: Sajnos, csak gyémántot leltem; s csalódottan elhajtá őket, éhen halt. Ha kenyeret talált volna, megmenekült volna. Alkalmazás.

II. Hogyan sajátítsuk el? Érthetetlennek látszik sokak előtt, pedig a testi táplálkozást sem érti meg a legtöbb ember, hisz az is Isten csodája. Az elfogyasztott táplálék naponként átlényegül bennünk hussá, vérré, csonttá, bőrré, zsiradékká, hajjá stb. Az orvosi tudomány megállapítása szerint ez az assimiláció oly nagymérvű, hogy 7 év leforgása alatt az ember egész szervezete az anyagcsere révén teljesen kicserélődik, megújul. (Mily gyors változást idéz elő a fagyási veszély. avagy az orvosi narkózis is.) Ami a testiekben lehetséges, az a lélek számára kizárt volna? Hogy Jézus testét és vérének vehessük, annak első feltétele, hogy lelki éhséget és szomjúságot érezzünk utána. A meglátogatás nemszeretem napjai ép ezt az éhséget s annak felismerését akarják mindannyiunkban felkelteni, hogy az Úr a mi gyógyítónk. Csak hit által történhetik ez s erre céloz Ján. ev. VI. 27. Ez viszont szüntelen tusakodást jelent e világgal s önmagunkkal, bizonyosságául ennek gondoljunk a hit hőseire, az apostolokra, a reformátorokra stb. Zsid. lev. XII. 1—2. Sohase feledjük azonban, hogy a Krisztusba vetett hitnek nem egyszeri cselekedetéről van szó az 54. és 56. versben, az Úr testének és vérének állandó lelki táplálékunkká kell válnia, miként a csecsemő sem válik egy táplálkozás által felnőtt emberré. Jézus Krisztus elsajátítási helyes módjának szemléletes példáját tárja elénk az Úr a pusztai vándorlás manna gyűjtésére való utalással (II. Móz. XVI. 16. stb.). Minden nap új fáradtsággal kellett azt begyűjteni, senki sem gyűjthetett mástól. Gyűjtsük kitartóan s alázatos lélekkel az égi mannat, az Úr szent testét és vérének. Tehát nemcsak az Úr szent vacsorájára vonatkozik a felhívás.

III. Mi a hatása? Megújulás. Gal. lev. V. 22. Végeredményben pedig a hatása az 50. versben foglaltatik. Magas méltóságunk, szent boldogságunk záloga Jézus, az örökélet kenyere. A benne való igaz hit győzedelmesen állja az élet harcát, türelmesen hordozza a legsúlyosabb keresztet is, hálaadással fogadja az ő kezéből jött szükösen kimért mindennapi kenyeret is, gyermeki bizalommal vallja XXIII. zsolt. 4. v. Ha így élünk, akkor nálunk is megvalósul 57/b. s boldogan zenghetjük Róm. lev. VIII. 37—9. akkor időszerű és teljesíthető: laetare, örvendj.

Hanzmann Károly
soproni lelkész.

Alkalmi beszédek.

A lelkészi hivatás méltósága.

Kol. 1, 24—25. Most örülök a tiérettetek való szenvedéseimnek és a magam részéről betöltöm, ami híja van a Krisztus szenvedéseinek az én testemben az Ő testéért, ami az egyház; amelynek lettem én szolgájává az Isten sáfársága szerint, amelyet nékem adott tirátok nézve, hogy betöltssem az Isten igéjét.

Szeretett Testvéreim! A lelkészi állás nagyon sok ember szemében az irigyelt állások közé tartozik.

Irigylik az emberek a lelkészi állást azért, mert jól jövedelmező állásnak tartják. Igaz, hogy nagyon sok olyan állás van, amelynek a jövedelmezőségét a lelkészi állás jövedelmezőségével összehasonlítva, a lelkészi állás nagyon is szegényesnek tűnik fel, viszont azonban kétségtelen, hogy az emberiség egészének összehasonlíthatatlanul nagyobb részét azok a szegény emberek teszik ki, akiknek a szemében még a szerény jövedelmű lelkészi állás is gazdagnak látszik.

Irigylik az emberek a lelkészi állást azért is, mert tekintélyesnek tartják. A mi társadalmi rendünkben, ahol a vallás tekintélyét nemcsak a közfelfogás, hanem az államhatalom is védi, kevés ember személyének jár ki annyi hivatalos és nem-hivatalos tisztelet az irigykedők véleménye szerint, mint éppen a lelkész személyének.

Irigylik az emberek a lelkészi állást végül azért is, mert nagyon nyugodtnak és kényelmesnek tartják. Nyugodt, gondtalan életnek tartják különösen a falusi lelkész életét, hiszen — gondolják — alig van néki munkája!

Testvéreim! Én nem akarok most az irigykedőkkel vitába szállni és nem akarom bizonyítgatni azt, hogy a lelkészi állás nem eléggé gazdag, nem eléggé tekintélyes és nem eléggé kényelmes, de kijelentem Isten színe előtt szent komolysággal, hogy a gércei evangélikus egyházköztség lelkészi állását nem azért foglalom el, mintha ezzel gazdagságra, tekintélyre és kényelemre akarnék szert tenni.

Tudatában vagyok annak, hogy Isten szentségét ütöm arcul, ha gyülekezetemet bármikor is kizsákmányolásra alkalmas területnek fogom tekinteni. Jaj nékem, ha bármikor is rá akarok telepedni gyülekezetemre mint egy vámpír és csak azért élek, hogy mások vérével hizlaljam önmagam!

Tudatában vagyok annak, hogy Isten szentségét ütöm arcul, ha a szószéket bármikor is a színpaddal tévesztem össze és arra használom fel, hogy képzelt tehetségeimet csillogtassam rajta. Jaj nékem, ha a szent papi öltözetben csak színészkedem és ha bármikor is csak azért beszélek, hogy tapsot és elismerést arassak az emberek részéről!

Tudatában vagyok annak, hogy Isten szentségét ütöm arcul, ha gyülekezetemet nyugvópárnának akarom tekinteni, amelyik alkalmat ad nékem arra, hogy a semmittevés gyönyöreinek az élvezetében merüljön ki földi életem. Jaj nékem, ha engem erre a helyre a kényelemszeretet állított!

A gérczi gyülekezet lelkészi állását Isten szent nevében elfoglalom azért, mert él bennem az a szent remény, hogy lelkipásztori működésem alkalmat ad nekem arra, hogy a magam részéről betölthessem, ami híja van a Krisztus szenvedéseinek, az én testemben az Ő testéért, ami az egyház.

A lelkészi állás gazdagsága, méltósága és dicsősége a szenvedés!

Jézus Krisztus szenvedéseivel váltotta meg ezt a világot. Éppen azért a keresztyén egyház mindig kiváltságnak tekintette a szenvedést. Pál apostol mindent szemétnek és kárnak ítél csak azért, hogy megismerhesse a Krisztust és az Ő szenvedéseiben való részesülését. Jézus igaz követői nem a beszédükkel, nem a tudásukkal, nem a munkájukkal, hanem a szenvedésükkel tettek legnagyobb szolgálatot Isten ügyének. Lehetetlen azért, hogy Isten éppen az ő szolgálói, a lelkészek elől zárta volna el azt a méltóságot, hogy részesek lehessenek Krisztus szenvedéseiben.

Nem volnék jó lelkész és méltatlan volnék a Luther-kabátra, ha nem volna lelkem esengő vágyakozása, hogy szenvedhessek a Krisztusért. Nem tudhatom, hogy készített-e számomra az Isten az ő ügyéért való különös szenvedéseket, de szent meggyőződése, hogy maga a hűséges lelkipásztori munka is Krisztusért való állandó szenvedés.

Szenvedések hordozása a lelkészi szolgálat, mert minden hűséges lelkipásztor szívét állandóan égeti az elvégezhetetlen sokaságú munka látásának a fájdalma. Nem lelkipásztor, béres az, aki a lelkészi állást nyugvópárnának tudja tekinteni! Nézzétek a tájakat, fehérek már az aratásra; az aratni való sok, de az arató nagyon, nagyon kevés. Lehetetlen, hogy ne égjen állandó fájdalomtól annak a lelkésznek a szíve, aki egyszer felébredt annak a tudatára, hogyha éjt, napot egygé tesz is, ha felőrli is minden erejét, egészségét, idegrendszerét emberfeletti munkában, akkor is mérhetetlen sok munka marad elvégezetlen. Vagy azt gondoljátok, hogy csak a gazda lelke éghet a fájdalomtól, amikor látja, hogy jó a vihar, renden a szénája és hiába dolgozik lázasan, ziháló mellel és kitágult erekkel, mindent nem képes megmenteni? Hát a lelkipásztor szíve ne égjen és ne sajogjon akkor, mikor látja, hogy jön a bűnök vihara, az emberek mint a levágott sarjúrendek, úgy hevernek tehetetlenül, kitéve a pusztulásnak; ereje egyedül kevés a mentésre és nincs, aki segítsen? Vagy azt gondoljátok, hogy csak az az ember élhet át elviselhetetlennek látszó gyötrelmet, aki látja, mint harapózik el a tűzvész, látja, mint kap át a lángja pajtáról pajtára, már-már elér a házakhoz is és néki futni kellene

egyszerre: félrevernü a harangokat, hívni gyorsan szomszédos falvak segítségét, futni a fecskendőért, rohanni vízért, vagy fel a védtelen zsuppos tetőre és tudja, hogy csak egyet megtenni ezek közül nem elég, mindent megtenni pedig képtelen; ereje kevés, a lázas munkában gyorsan kimerül, a tűzvész hatalma pedig egyre nő és pusztít irtóztatós erővel, fékezhetetlenül? Hát a lelkipásztor szívében ne tomboljon a fájdalom, amikor látja, hogy tűzvésznek rőt lángjától vörös az ég, köröskörül pernyét, szikrát hord a szél, a bűnnek pokoli lángja felcsap az égig, üszkös romokká hullnak össze emberi életek és látja, hogy ereje kevés arra, hogy megmentse mindazt, amit remegő lelke menteni szeretne?

Fájdalmak hordozása a lelkipásztori szolgálat azért is, mert a hűséges lelkipásztor szívében kell, hogy átsajogjon híveinek minden szenvedése. Nem lelkipásztor az, béres az, aki nem kiálthatja szívből, igazán mint Pál apostol: „Ki beteg, hogy én is beteg ne volnék? Ki botránkozik meg, hogy én is ne égnék?” Jaj a lelkipásztornak, aki üres szertartásossággal szolgálhatja ki az urvacsorát a haldoklónak, aki hivatalnoki gépiességgel kíséri a koporsót, melyet egy szerencsétlen család tépő fájdalma vesz körül, vagy aki csak kellemetlen zaklatást lát az édesanya zokogásában, aki éhező családja nyomorúságáról panaszkodik! Csak az lehet jó szolgája az Úrnak, aki képes és kész átérezni a nyomorultak sok-sok szenvedését.

Fájdalmak hordozása a lelkipásztori szolgálat azért, mert mi lelkészek is bűnös emberek vagyunk. A bűn mindig rombol. De talán sohasem pusztít a bűn olyan rettenetes erővel, mint akkor, amikor lelkipásztor követi el azt. Úgy érzem, hogy reánk, lelkészekre rettenetes felelősség terhe nehezül. A mi bűneink talán több embert juttattak a kárhozat tűzére, mint a pokolnak minden más hatalma. Bennem és általam is pusztít a bűn! Hogyne fájna! Ezt a pusztítást meggátolni lehet-e máskép, mint bűneinken érzett sok-sok fájdalommal, bűnbánó szívből fakadt igazi sírással?

A lelkészi állás gazdagsága, méltósága és dicsősége a szenvedés!

Az igazi lelkipásztori szenvedés azonban nem öncél. Nem szenvedés csupán a szenvedésért, mintha talán a lelkész kéjelegni akarna a saját fájdalmában. Nem beteges elváltozás hajtja a lelkészt a szenvedés felé. A lelkész is ember, akinek a lelke irtózik és visszariad minden szenvedéstől. De mégis vállalja azt, mert egy szent elhivatás tudata kényszeríti reá.

Az igazi lelkipásztori szenvedés nem is a saját érdekében van, mint ahogyan a beteg szenved az operációs asztalon a saját gyógyulása érdekében.

A lelkipásztori szenvedés nem fakírmutatvány, mely az emberek csodálatát és elismerését akarja csupán kiváltani. Nem azért van, hogy a szenvedésre kész lelkész magasabbrendűségének babonás hitét oltsa bele az emberek lelkébe.

Az igazi lelkipásztori szenvedés a hívekért van.

Szükség van rá azért, hogy a hívek elhigyjék, hogy a Krisztus valóban szenvedett. Nagyon sok ember számára nem értékes prédikációval, szép beszéddel, hanem csupán a saját szenvedéseivel igazolhatja a lelkipásztor azt, hogy a Krisztus szenvedése nem kegyes mese, hanem eleven valóság. Hogyan higyjék el az emberek, hogy Krisztus tudott a világért szenvedni, ha akik ezt hirdetik, nem képesek rá?

Szükség van a lelkipásztori szenvedésre, hogy a hívek elhigyjék, hogy a Krisztus valóban érettük szenvedett. Ha majd látod a te lelkipásztorod lelkét reszkető gonddal remegni érted, tudd meg, hogy a Krisztus szíve se másért, hanem érted remeg, hogy megmenthesse a te szegény, elárvult lelkedet!

Végül szükség van a lelkipásztori szenvedésre, hogy a hívek elhigyjék, hogy érettük valóban a Krisztus szenvedett. Nem ember, Istennek egyszülött Fia szenvedett ott a Golgotha keresztnél, mert csak Isten egyszülött Fiának a szenvedése képes a mi fájdalomtól irtózó lelkünket fájdalmak hordozására képesíteni másokért.

Az igazi lelkipásztori szenvedés önmagán túl a Krisztusra mutat. Azért kell a lelkipásztoroknak késznek lenni minden szenvedésre, hogy hívét elvezethesse a Krisztus keresztségéhez, hogy a legnagyobb szenvedőnek szent és drága vére megmentő vér lehessen hívei számára is.

Nem szenvedés, öröm és boldogság lesz nékem minden fájdalom, amit az Isten kegyelme lelkipásztori szolgálatomban nékem adni fog, ha elérhetem vele azt, hogy tekintetek előtt eltűnök én, hogy felragyogjon néktek hatalmas, tündöklő fényben a Krisztus. Ámen.

Szent és jóságos Isten! Fogadd kegyelmesen a te szolgád hálaímádságát a te jóságodért, mellyel munkát adtál néki a te országod építésében. Áldalak Téged ennek a munkának minden terhéért és minden gyönyörűségéért, minden gondjáért és szent gondtalanságáért, áldalak minden szenvedéséért és minden dicsőségéért. Könyörgök Hozzád, támassz bennem szent felelősségérzetet minden lélekért, kit gondjaimra bízál. Támassz bennem igazi alázatosságot, hogy sohasem engem, hanem mindig Téged lássanak meg munkám nyomán az emberek.

Engedd, hogy életem csatorna legyen, melyen keresztül az élet vize árad erre a szomjú, kiszikkadt világra!

Engedd, hogy életem ablak legyen, melyen át égi tájakra nyílik csodaszép kilátás.

Legyen életem a Te kegyelmedből drót, melyen égi üzenet fusson végig!

Legyen életem lépcső, melyen Szined elé emelkedhetnek fel az emberek.

Lehessen életem harsona, mely egy szent harcra, ütközetbe hív!

Könyörgök, jószágos Isten, a gyülekezetért, melynek szolgálatába állítottál. Áldd meg minden hívő lelkét fogékonysággal, cselekedd meg, hogy akadálytalanul bontakozhassék ki közöttünk Szentlelked munkája. Legyen ez a gyülekezet harcoló gyülekezet, mely felismeri azokat a szent feladatokat, melyeknek az elvégzését tőle várod és legyen ez a gyülekezet diadalmaskodó gyülekezet, melyen felragyoghat a Te dicsőséged.

Jószágos Isten, mi tudjuk, hogy Te meghallgatsz minden imádságot. Fogadd hálánkat imádságunk meghallgatásáért a Te egyszülött Fiad, az Úr Jézus Krisztus nevében. Ámen.

Belák János
gércsei lelkész.

Esketési beszéd.

Meghatott lélekkel, dobogó szívvel, ünnepi díszben álltok ifjúkori álmatok határánál, az esküvői oltár előtt. Ide jött veletek a múlt és mellétek állt itt a jövő. Múlt is, jövő is az imádság szárnyain a magasságban lakó Istennek trónjához száll, hogy a múlt az emlékezet kincseivel hálát adjon, a jövő a boldogság sejtelmével áldást kérjen. Meghatott lélekkel állok meg én is az Urnak oltára előtt, hogy a nagy Istennek áldását rátok lekönyörögjem. Sokszor könyörögtem már az egek Urához, hogy áldja meg azokat, kik szent nevében hűséget esküsznek, de imádságom aligha fakadt valaha az áhítatnak ama tiszta forrásából, mint e jelen alkalommal. Sokszor áldottam meg a szeretet frigyét kötő házaspárokat, de az áldást alig kísérte jobb indulat, mint mikor titeket akarlak megáldani. Oh hogyne volna az én bensőm szokatlan érzésekkel eltelve, hogyne könyörögnék jövőtökért a legbensőbb áhítattal, hogyne áldanám meg szövetségteket a legjobb indulattal, hisz Te, kedves menyasszony, gyermekkorodtól fogva úgy szólván a szemeim előtt nőtél fel azoknak a jó szülőknek szerető gondviselése mellett, akikhez engem a baráti és kartársi szeretetnek és nagyrabecsülésnek szálai fűznek, akiket az Istennek kegyelme megőrzött számatokra mind e napig, hogy a ti örömtők annál nagyobb legyen, akik örömmel, de a jövőtökért aggódó lélekkel állanak itt a hálaadásnak oltára körül s lelkük aggodása megremegteti az én lelkemet is és az ő nevükben is rebegem az őtestámentom patriárchájának áldását: amaz angyal áldja meg e gyermekeket!

Áldjon meg titeket!... És én úgy érzem, hogy ez az áldás rátok szállott.

A régi népek hite szerint mindenkinek van fenn az égen szerencse csillaga s boldogsága akkor kezdődik, mikor ezt a csillagot felfedezte. A régiek e hiedelmében igazság az, hogy minden embernek van egy szerencse csillaga, de nem ott fenn

az égen, hanem ide lenn a földön s akkor fedeztük azt fel, mikor megtaláltuk azt, aki lelkünk rokonfele, aki szerető lelke hűségével kísér át a földi élet utjain. Lelkem sejtelve azt sugja nekem, hogy ti felfedeztétek egymásban szerencse csillagtokat s midőn ez ünnepélyes órában örök hűséget esküztök egymásnak, szívetek összedobbanásában * e csillagok egybeolvadását látom.

És mégis... egybeolvadó szívetek dobogása azt kérdezi: boldogok leszünk-e? Szeretnétek fellebbenteni a jövődő titokzatos fátyolát, hogy meglássátok a sorsot, mely várakozik rátok. Ámde gyenge emberi szemnek a jövőbe látni nem lehet, pedig az esküvő pillanatában úgy szeretnénk, ha jövőbelátó jósló lelkünk volna. A jövőbe nem, de — úgy hiszem — a ti jövőtökbe belelátok. Jövőtök képét multatok tükörében látom. A jövő fátyolát a mult lebbenti fel előttem. És ez a mult elég biztosíték, hogy a jövőben boldogság legyen részetek. Hiszem és vallom, hogy hűséges az Isten és igaz az, amit Pál apostol tanít: ki mint vet, úgy arat. Egy ifjú, aki a mögötte álló nemes multon nyugodt önérzettel tekinthet végig, aki a nagy világegésben hősi bátorsággal szerzett magának helyet a választottak között, aki a polgári élet kötelességeinek hűséges teljesítésével minden jóknak tetszését és nagybecsülését méltán kiérdemelte... az a tiszta nemes mult, mit a vőlegény felmutat, elég biztosíték egy nő boldogításához. És a nő, akinek keble annyi szép és magasztos érzelem oltára, mint a tied, k. menyasszony, aki oly szerencsés voltál, hogy egy csendes boldogságban élő család körében tanulhattad megismerni, hogy a boldogság nem kívülöttünk. hanem önkeblünkben, a szerencse nem a hiú fényben és káprázatban, de a megelégedő igénytelenségben és lemondani tudásban van, hogy aki jogot formál az élet örömeihez, annak első sorban az élet kötelességeit kell teljesíteni... az a nő nem vihet mást férjéhez, mint a boldogítás tudását, meg akarását is.

Nem is akarom én hosszasan elősorolni azokat a kötelességeket, melyeknek teljesítése megőrzi számotokra a boldogságot, mit a mult biztosít, hanem szent esküvés mellett átadjuk neked, k. vőlegény, kit — hisszük — messze földről az ég vezérelt ide, átadjuk e viruló hajadont, jó szülőknek jól nevelt leányát, hogy legyen ő sorsodnak, lelkednek hű társa, boldogságodnak osztályosa és megszentelője. Itt adjuk át ebben a templomban, hová boldog gyermekkorának kedves emlékei fűzik, hol jóságban és szeretetben gazdag édes atyának ajkairól hallgatta az örök élet ígét, itt adjuk át tőszomszédságában a hajléknak, hol bölcsője ringott, hol vigyázásban és példaadásban fáradhatatlan édes anyjának örködő szárnyai alatt boldog lánykorának tündérálmait álmodva készült elő jövődő élet-hívására. Átadjuk a szülőknek, a testvérnek, a rokonoknak és mindnyájunknak ama jó kívánságával, hogy legyen a ti bejöveteletek ide és kimeneteletek innét örökre áldott s innét

az oltártól új otthonokba értetek imádkozó lelkünk a szeretet himnuszával kísér: ha testemet a tűzre adnám is, de szeretet nincsen én bennem, semmit az nem használ nekem. A szeretet hosszútűrű, kegyes a szeretet, nem irigykedik a szeretet, nem cselekszik álnokul, nem fuvalkodik fel. Nem cselekszik éktele-
nül, nem keresi csak a maga hasznát, nem gerjed hamar ha-
ragra, nem gondol gonoszt. Nem örül a hamisságnak, örül pedig
az igazságnak. Mindeneket elfedez, mindeneket hiszen, minde-
neket remél, mindeneket eltűr. A szeretet soha el nem fogy...
Igen, a szeretet mindeneket elfedez, mindeneket hisz, mindene-
ket remél, mindeneket eltűr és soha el nem fogy. Azért utolsó
intésem, kérésem hozzátok és ha megtartjátok, egy életre szóló
áldásom is lesz rajtatok az apostol szava: Fiacskáim szeres-
sétek egymást. Ámen.

Mikolás Kálmán
esperes-lelkész.

Jobban van dolga a kettőnek.

— Esketési beszéd. —

Préd. 4, 9—10.

Az ember társas lény; társas életre van teremtve, rendelve. Egyfelől a természetében, ösztönös érzésében rejlik az erre való törekvés, másfelől pedig az élethivatás utalja és kény-
szeríti a másokkal való érintkezésre. Az ember ugyanis a maga Istentől eléje szabott kettős célját, földi és mennyei boldogu-
lását, anyagi jólétének és lelke üdvének munkálását csak a másokkal való közösség útján érheti el. Az egymagában álló nem tudja a reá váró harcot sikeresen végig küzdeni; a tüle-
kedő élet iramával szemben nem képes biztosan, szilárdan megvetni a lábát. Mint a tengerből kiemelkedő magányos sziklát addig-addig ostromolják a mindenfelől ellene törő hullámok, hogy végre is megingatják, elmosás: úgy a maga erejére tá-
maszkodó, magányosan álló is a reá zuduló ár folytonos hul-
lámzása közben sokkal előbb, sokkal könnyebben elesik. Azért mondja a bölcs Prédikátor: *Sokkal jobban van dolga a kettő-
nek, hogynem az egynek; mert azoknak jó jutalmuk van az ő munkájukból. Mert ha elesnek is, az egyik felemeli a társát. Jaj pedig az egyedül valónak, ha elesik, nincsen, aki őt fel-
emelje.*

Testvéreim! Érzitek, tudjátok ezt ti is. Házassági szövete-
kezések ennek bizonyossága. Szíveteknek egymás iránt való köl-
csönös vonzódása, szerelme azt hirdeti: *Sokkal jobban van
dolga a kettőnek, hogynem az egynek.* Ezzel az érzéssel és
ebben a reményben, meggyőződésben nyújtjátok egymásnak
kezeteket, hogy szívetek hajlamát követve a házassági szövete-
ségben egymás oldalán a boldogságot megtaláljátok. De bizo-
nyára nemcsak szíveteknek az érzelme, talán gyorsan hevülő,

könnyen fellobbanó lángja, hanem a józan ész és komoly megfontolás is azt súgja, azt mondja néktek: sokkal jobban van dolga a kettőnek, hogynem az egynek; *mert azoknak jó jutalmuk van az ő munkájukból.* Az élet munkából áll, testi és lelki, földiekért és mennyei jókért folytatott munkából. A házasságban férj és feleség kettős erővel, kettős hivatásérzettel munkálkodik e javakért. S egymás erejét kipótolva és fokozva, egymás hiányait kiegészítve nagyobb siker, áldás van munkájukon. Mert amit az egyiknek szorgalma megszerez, azt a másiknak hűsége, takarékosága megőrzi. De nemcsak hogy eredményesebb ez által munkájuk, hanem könnyebb is. Amit egy nem bír, megbírja azt kettő; ami egynek nehéz, fárasztó és kimerítő, az a kettőre nézve élvezetessé s könnyűvé válik. S míg így a munka könnyebb, az eredmény is boldogítóbb. Mert a közös erővel, vállvetett munkával elért sikeren érzett öröm nem nagyobb, nem fölemelőbb-é; s viszont az esetleges csalódások, sikertelenségek nyomában járó bánat és fájdalom nem enyhébb-é, mikor van kivel osztani abban? Hiszen úgy tartják, de a tapasztalás is azt igazolja, hogy a megosztott öröm, kettős öröm, a megosztott fájdalom pedig csak fél fájdalom. Lássátok, mindezekért mondja a Prédikátor bölcse, hogy jó jutalmuk van az ő munkájukból.

A házasságnak, mint két fél szövetségének a „legjobb jutalma” és legnagyobb áldása azonban az anyagiak mellett mégis inkább a lelki s erkölcsi téren van. Abban nevezetesen, hogy férj és feleség egymásban mindenkor támogatót, segítőt, bátorító s vigasztalót találnak. Mint szent leckénk mondja: *Ha elesnek is, egyik felemeli az ő társát.* Milyen szépen, tömören fejezik ki ezek a szavak férj- és feleségnek a házasságban való egymásra utaltságát, hivatását. Egyik a másiknak kell, hogy felemelő, segítőtársa legyen. Hiszen az Isten is ezzel a céllal teremtette s adta Évát Ádám mellé, amikor így szólt: „Nem jó az embernek egyedül lennie, szerzek neki segítőt.” Ez a hivatás jut kifejezésre a magyar elnevezésben is, mely szerint „feleség” a maga eredeti s teljes mivoltában annyit tesz, mint: fele-segítség. A házasoknak az egymást támogató, kölcsönös hivatása azonban megkívánja, hogy érzésben, gondolatban és akaratban is teljesen összeforranak; az Írás szavaiként „ketten egy testté” legyenek. Két szívet pedig semmi sem forraszt jobban össze, mint a szeretet. A házasi életben rátok váró hivatásnak csak úgy tudtok tehát híven és mindenkor megfelelni, ha szerelitek egymást. Nemcsak most, amikor ajkátok a hűség-esküt elrebegi, hanem később is mindvégig. Az egymás iránti odaadó szeretet és hűség tesz benneteket képessé arra, hogy a másiknak minden sorsában részt vegyetek: hogyha az megtántorodik, segédkezéte nyujtsatok neki és ha elesik, felemeljétek őt. Majd akkor, ha erre a fölemelő kézre szükség lesz, akkor fogjátok érezni, örömmel és boldogan érezni, hogy mennyivel *jobban van dolga a kettőnek, hogynem az egynek.*

Mert *jaj az egyedülvalónak; ha elesik, nincsen, aki őt felemelje.* S ha általánosságban elmondhatjuk, hogy jaj az egyedül valónak, a magányosan állónak: mert nincs, aki az életharc végigküzdéseben mellette álljon s neki segítő, felemelő kezet nyújtson; még inkább jaj, kétszeresen, óh sokszorosan jaj annak, aki a házassági szövetségben is egyedül valónak, elhagyottnak érzi magát. Amikor a házasfelek a házassági eskü ellenére is egymásra nézve idegenek maradnak, vagy idővel idegenekké lesznek s egymás ügyes-bajos dolgaival szemben részvétlenséget, érzéketlenséget tanúsítanak; amikor az énjük nem tud a közös, kölcsönös szeretetben felolvadni; amikor mindegyik félnek más óhaja, vágya, más terve, célja, más gondolata, akarata van. Amikor összetartás helyett széthúznak s egyik erre, a másik arra megy, amikor az elesésben nem tudnak s nem akarnak egymásnak fölemelő kezet nyújtani; sőt inkább azt a kezet, mely az oltár előtt a hűség-eskü mondásakor boldog érzéssel simul, fonódik össze a másikéval, egymástól hidegen visszavonják. Testvéreim, az ilyen házasság az igazi kényszeredés; valóságos, kész pokol. Vészharang kongásaként zúg az ilyen egymástól elfordult, egy fődél alatt élő, de egymás iránt teljesen közömbös házások felett a Prédikátor fájdalmas szánakozása: *Jaj, jaj az egyedül valónak, ha elesik; nincs, aki felemelje.* Az ilyen házaselettől óvjon meg az Isten benneteket s ettől óvakodjatok ti magatok is mindenkor!

De lássátok, az ember sokszor még a legjobb akarat mellett sem tud a másikon segíteni; s az egymás fölemelésére és támogatására készséggel kinyújtott kéz is akárhányszor elégtelennek mutatkozik. Jöhet majd rátok is ilyen idő, amikor az egybefűző közös szeretet dacára s egymás keblére borulva is elhagyottnak érzitek tán magatokat, amikor majd a szívetek kimondhatatlan nehézséggel telik meg s a másikat fölemelni akaró kéz gyöngének bizonyul. Ne feledjétek ekkor, hogy az elhagyottságát érző, élet harcát vívó, keresztjét hordozó embernek legjobb segítője az a hatalmas, jóságos Isten, aki a hozzá fordulót mindig meghallgatja; aki az elesettet nemcsak akarja, de fel is tudja emelni s a roskadozót mindig képes megerősíteni. Óhosszá forduljatok ti is. Vele kezdjétek meg a házaseletnek örömet és bánatot megosztó közös útját s vele az Ő oltalma alatt folytassátok azt. Emberi tudás és akarat egymagában gyöngé megküzdeni az életnek reá váró harcaival, megpróbáltatásaival. De a mi gyöngeségünket kipótolja Istennek a kegyelme: „Isten velünk s mi Ővele, Nagy az Istennek ereje, Győzelmet kell aratnunk.” Istennel induljatok tehát el, hogy Istennel, az Ő nagy erejének segedelmével győztesen érkezhessetek meg a célhoz. Amen.

Kiss Samu
nagymarátfalui lelkész.

„Pedig mi azt reméltük!“

Halotti beszéd.

Lukács ev. 24, 21.

Két ember megy Jeruzsálemből Emmaus felé. Nem is megy, csak vánszorog. Hazafelé mennek, de nincs bennök semmi a hazatartó ember boldog sietéséből. Az arcukon átvirrasztott éjszakák sápadtsága, a szemükben átsírt nappalok bágyadtsága, a szívük pedig olyan, mint duló vihar után a virágos kert. Nem tör-zuz már a lázadás orkánja, már a szél sem sír panaszosan a fák ágai között, lefutott már a zápor szennyes, sárga árja is. Nincs már vihar, de virág sincs többé.

Valami nagy letargia lett urrá rajtuk. Már átvergődtek azon a nagy inzultuson, amit Jézus elítélése jelentett erkölcsi igazságérzetök számára. A józan értelem szemével tudnak már nézni arra az első pillanatban elviselhetetlennek látszó űrre, amit Jézus halála jelentett szeretet után sóvárgó szívük számára.

Az igazságot el tudták temetni. A szeretetet is el tudták temetni. Csak egy gondolat jár még vissza nyugtalanítani őket: „Pedig mi azt reméltük!“ A reménységet nem tudják eltemetni.

Abba már bele tudnak nyugodni, hogy oda az igazság..., mint megváltozhatatlanba, beletörődnek már abba is, hogy nincs már Jézus, aki szeresse őket..., de megálmodott álmaik kifestett jövődjé nem tud beleveszni a letargia fojtó kódéba. A reménységüket nem tudják eltemetni.

Az álmainkat, a terveinket, a reménységeinket a legnehezebb eltemetni. Még azoknak is, akik aránylag a legkönnyebben temetnek, a hívőknek. Az Emmaus felé vánszorogó két ember is tanítvány, Krisztus követője, mégis ott sír az ajkukon a panaszos sóhaj: „Pedig mi azt reméltük!“

Az álmainkat, a terveinket, a reménységeinket a legnehezebb eltemetni, mert nem tudja az ember, hogy mit temessen el. Ha már megismert, minden lehetőséget kiaknázott s így felértékelhető értéket veszít el az ember, az is nagy veszteség, de még nagyobb, ha nem tudja az ember, hogy mit veszít el, csak azt érzi, hogy egy ígérettel lett szegényebb s hogy a képzeletének színes ecsetjét kell kezébe vennie, ha meg akarja festeni az egész veszteségét.

S nehéz eltemetni az álmainkat, a terveinket és reménységeinket azért is, mert az ember mindig többnek érzi a veszteségét, mint amennyinek akár önmaga, akár más itéli. Leégett kunyhó üszkös romjainál palotát sírat az álmai fölött kesergő ember s a dicsőség babérkoszorújának lehullott levelei mellett királyi koronával érzi magát szegényebbnek.

Ez ennek a temetésnek is a legnehezebb része. Akik ehez a koporsóhoz a legközelebb állanak, azok közé tartoznak, akik könnyen tudnak temetni. A hit emberei. A halál inzultusán győzedelmeskedik Isten atyai szeretetébe vetett hitük, a sír sötét torkának félelmetes ásitását elkergeti a feltámadás derengésének

bizonyossága s az elválás fájdalmát enyhíti a viszontlátás reménysége. A halottat el tudjuk temetni, csak azt olyan borzasztó nehéz eltemetni, amit álmodtunk, terveztünk felőle, a reménységeinket. Ajkunkra újra meg újra rátolul a fájdalmas panasz: „Pedig mi azt reméltük!”

Ez csalja a könnyeket a Te szemedbe, Kedves Hitvestárs, aki csak nem is olyan régen ott állottál még vele az öreg templom fehér oltára előtt fehér lélekkel, egy szeretetben szolgáló élet fehér álmával s akinek minden fájdalom benne zokog most ebben a rövid mondatban: „Pedig mi azt reméltük!” Ha öledbe veszed azt a két kis drága árvát, a könny, mely csodálkozó arcocskájukra rácsorog a szemedből, mind azt beszéli: „Pedig mi azt reméltük!”

Ez csalja a könnyeket a szülők, testvérek és rokonok szemébe, akik mind úgy néztek fel rá, mint a család szemfényére, aki a dicsőség új aranyötvözetét fogja hozni a családi név tisztos régi patinájára... s akik most fájdalom vasmarkától összeszorított szívvel mondogatjátok: „Pedig mi azt reméltük!”

Ez döbbsenti meg azt a hatalmas intézetet, mely munkájának élére állította: „Pedig mi azt reméltük”, hogy ő lesz az, aki segít majd lelket vinni a tömegmunkába.

* * *

Az álmok, tervek és reménységek elvesztését csak Krisztussal lehet kibírni. De Krisztus segít kibírni. Kereszt alatt roskadozó emmausi utunkon odalép mellénk, megszán minket, részt vesz a gyászunkban és vigasztal minket. Melegedjék fel a szívetek álmokat temető Testvéreim a Krisztus részvétének gondolatára s figyeljete arra, amit mondani akar nektek:

„Pedig mi azt reméltük!” Ez a hálátlanság szava, mely nem néz arra, hogy mit kapott, csak arra gondol, hogy még mit kaphatott volna. Elfelejtí, hogy a háta mögött mennyi megvalósult álom, meg nem szégyenült remény, áldás és kegyelem van s ahelyett, hogy mindezért hálás gyermeki csókkal illetné a világhormányzó Atya kezét, panaszos ajka a kielégíthetetlen gyermek örök kívánságoskodásával hajtogatja: „Pedig mi azt reméltük!”

„Pedig mi azt reméltük!” Ez az önzés szava. A két emmausi tanítvány nem veszi észre, hogy már tulajdonképen nem is Jézust sajnálják, hanem önmagukat. Nem arra gondolnak, hogy Jézus elveszett, hanem arra, hogy mit veszettek ők Jézus elvesztésével!

„Pedig mi azt reméltük!” Ez a lelki gög szava. Ez a mentalitás nem érzi, hogy minden kegyelem, amit kapunk s hogy mi büntetésnél egyebet nem érdemelünk, hanem jogot formál magának új boldogságokra s megcsalatva érzi magát, ha nem kapja meg azt.

„Pedig mi azt reméltük!” Ez a bizalmatlanság szava Istennel szemben. Kifejezése annak, hogy nem jó helyen tudjuk

Isten kezében a világ kormányrúdját. Mi másképp és jobban csinálnánk.

Ne mondjátok hát: „Pedig mi azt reméltük!” Ne mondjátok annál is inkább, mert Krisztus nemcsak szeret, nemcsak ítél, hanem bizonyít is. Bebizonyítja, hogy Isten szebb álmokat álmodik, nagyobbszabású terveket kovácsol s dicsőségesebb reménységeket táplál az ember élete felől, mint maga az ember.

A két emmausi tanítvány hazaér. Szürke árnyaival rájuk borul az este s ők bemennek az üres, hideg sötét szobába. Meggyújtják a mécsest. S amint rőt lángjánál felpillantanak, szinte azt hiszik, hogy álmodnak: az asztalfőn ott áll Jézus áldásra kiterjesztett kézzel... Jézus, akit megsíratnak. Oh hogyan rohannak Jeruzsalem felé, mily boldog hangossággal rontanak be a tanítványokhoz s hogy harsog ajkukon az élet himnusza: Feltámadott az Úr, immár örökre a mienk!

Isten mindent pótol. E koporsó lakójának katedrája is talál utódot, az íróasztala is új gazdát s ti, akiknek szíve most legjobban fáj, ha majd emmausi útatok végén leszálltok a sír sötét lakásába, a hit fellobbanó mécsvilágánál boldogon fogjátok meglátni őt s kik ma apró emberi reménységeiteket siratgatjátok: „Pedig mi azt reméltük!”, akkor álmétkodva fogjátok magasztalni az Istent, ki olyanokat készít az Őt szeretőknek, amiket szem nem látott, fül nem hallott s amiket emberi elme el sem tud képzelni. Ámen.

Örökkévaló Isten, szerető mennyei Atyánk!

Te mindent nekünk adtál. Bölcseségednek minden gondolata érettünk töpreng, kezdednek minden alkotása nekünk szolgál, szívednek minden dobbanása minket szeret. Még a „mindened”-et is nekünk adtad, az egyetlen egyszülött fiadat, akiben legfőbb gyönyörűséged telt.

Hogyne adnánk hát mi is mindent Tenéked!

Neked adjuk a szívünk háláját. Köszönjük, hogy a mienk volt, akit most elvettél. Áldunk minden boldogságért, amit az ő szíve dobogott be a mi életünkbe, amit ő tett velünk s amit ő általa Te tettél velünk. De áldunk azért is, amit vele tettél. Köszönjük, hogy annyira szeretted őt, hogy szenvedésekre méltattad. S köszönjük, hogy e kereszt mellé erőt is adtál neki, csendes tűrni tudást, zúgolódás nélkül való szenvedő készséget.

S odaadjuk Néked a „mindenünk”-et. Nem a halálnak adjuk oda. Nem a férgek martalékának. Neked adjuk, ki mind-egyikünknel jobban szereted őt. Sokat szenvedett testének adj édes pihenést a hazai földben, lelkének örök üdvösséget a Krisztusért az égi hazában.

S odaadjuk Neked az álmainkat, terveinket és reménységeinket. Tépázd meg, foszd szerteszét, ha Neked úgy tetszik. Mi hisszük, hogy egyszer majd boldogan fogunk áldani: „Enyvit még mi sem reméltünk!” Ámen.

Túróczy Zoltán
győri lelkész.

Illusztrációk.

Márk 7, 31—37. Az irástudók szerint keleti nyelveken az a szó, amely embert jelent, szegényt, erőtelent, beteget, szenvedőt jelent. Szegény, erőtelen, beteg, szenvedő, ez a mi nevünk, különösen most. Annyi szegénység, erőtelenség, betegség, szenvedés még sohasem volt a világon, mint most. S ha mégannyi is az orvos és a doktor, a testi és lelki betegségek és nyomorúságok nemhogy megfogynának, hanem megnőnek. Miért? Azért, mert a betegségek, nyomorúságok okozója, a bűn, folyton nő. A bűnt csak egy tudja meggyógyítani, a lelki orvos, a csodaorvos: Jézus Krisztus. Néki nincs rendelőórája. Ő minden órában s minden helyen kész rajtunk segíteni. Ő maga ajánlja fel nekünk segedelmét, midőn így szól: „Jőjjetek én hozzám...” Aki Őhozá megy, azt Ő semmiképen nem veti ki. Azért Őrála is el lehet mondani, mit Mózes Istenről mond: „Bizony mennyire szereti a népe! Hogy Ő mennyire szereti az embereket, mennyire kész azokon segíteni, azt evangéliumi szentleckéinkből is látjuk.“

*

A háború alatt egy nagyvárosi kórházban egy katonának mindkét lábát amputálták. Hónapok mulva műlábakat kapott a szerencsétlen fiatal-ember s megtanult azokkal járni. Amikor először ment végig a kórház folyosóján mankó nélkül, kezeit ég felé emelte s egyre-másra csak ezt hajtogatta: „Mily öröm ért, tudok járni, tudok járni!” Lássátok ez helyesen beszélt. De még helyesebb és még igazabb volna az, ha mi, akik testi-lelki épségnek örvendünk, naponta dicsőítenénk az Urat, amint hogy Luther dicsőítette őt az első hitágazat magyarázatában s ahogy Jób dicséri őt, amikor azt mondja: „Élettel és irgalmas-sággal megajándékoztál engemet és a Te meglátogatásod tartá meg az én lelkemet!”

*

Lukács 10, 25—37. A háború elején történt, hogy itt Sopron kapuja előtt, a Sopron-kőhidtelepi fegyintézet lakói, tehát azok, akiket a társadalom megvet s a maga köréből kiküszöböl, 600 koronát gyűjtöttek a maguk körében a hadbavonultak családtagjainak felsegélyezésére. Mikor ennek híret vettem, könny szökött szemembe s nekem úgy tetszett, mintha itt kint a kemény országuton látnám az irgalmas samarítánust, amint daróc ruhában, szeretettel lehajol szegény, szerencsétlen embertársaihoz s bekötözi azoknak sebeit, olajat és bort tölt azokba.

*

Gal. 3, 15—22. Isten országában ez a regula: először enni, azután dolgozni, először részeseülni az üdvösségben s azután szentül élni. Egy volt katolikus lelkész, aki áttért a mi egyházunkba, ezt így igyekezett híveinek megmagyarázni: Egy faluban — úgymond — nagy drágaság s éhség idején, az ura-

ság meg akarta javíttatni az utat. Elővette a szükséges szerszámot s kezébe adta a munkásoknak azzal, hogy dolgozzanak s ha elvégezték a munkát, majd kapnak pénzt és kenyeret. De rövid idő múlva visszajöttek a munkások, lerakták a szerszámot s azt mondták; „nem tudunk dolgozni, mert gyöngék és erőtelenedek vagyunk. Adjatok először nekünk ennivalót.“ S akkor főztek a munkásoknak s azok jóllaktak, kimentek dolgozni s dolgoztak mint annak a rendje. S így kell nekünk is először a kegyelem asztalánál ülnünk s az üdvösségben részesülnünk s csak azután tudunk dolgozni s szentül élni.

*

Egy ember azt álmodta, hogy a menyország kapuja előtt állt s hogy ott belépőjegyet kértek tőle. Belenyult a zsebébe s tényleg talált ott egy jegyet, amelyre ez az egy szó volt írva: „bűnös“. Miután azonban restelkedett ezzel a szóval, hamarosan azt írta alája: „bűnös, aki azonban kevésbé rossz, mint mások“. Ámde ezzel a jeggyel nem bocsátották be. Fogta magát, azt írta rá a jegyre, hogy „bűnös, aki azonban mindent elkövetett, hogy jobbá legyen“. De ekkor sem nyílt meg előtte a mennyeknek kapuja. Zárva maradt az akkor is, amikor mindenféle módon próbálta a bűnös szót magyarázni és enyhíteni. Végül megpróbálta a rövid, de sokat mondó eredeti jeggyel: „bűnös“. És ime, a kapu megnyílt előtte s ő bemehetett rajta. Igen, a bűnös, aki sírva és imádkozva, bűneit szánva és bánva egyedül a kegyelemre és Krisztus érdemére támaszkodik, az mennyekbe kerül és üdvözülni.

Ziermann Lajos
soproni lelkész.

